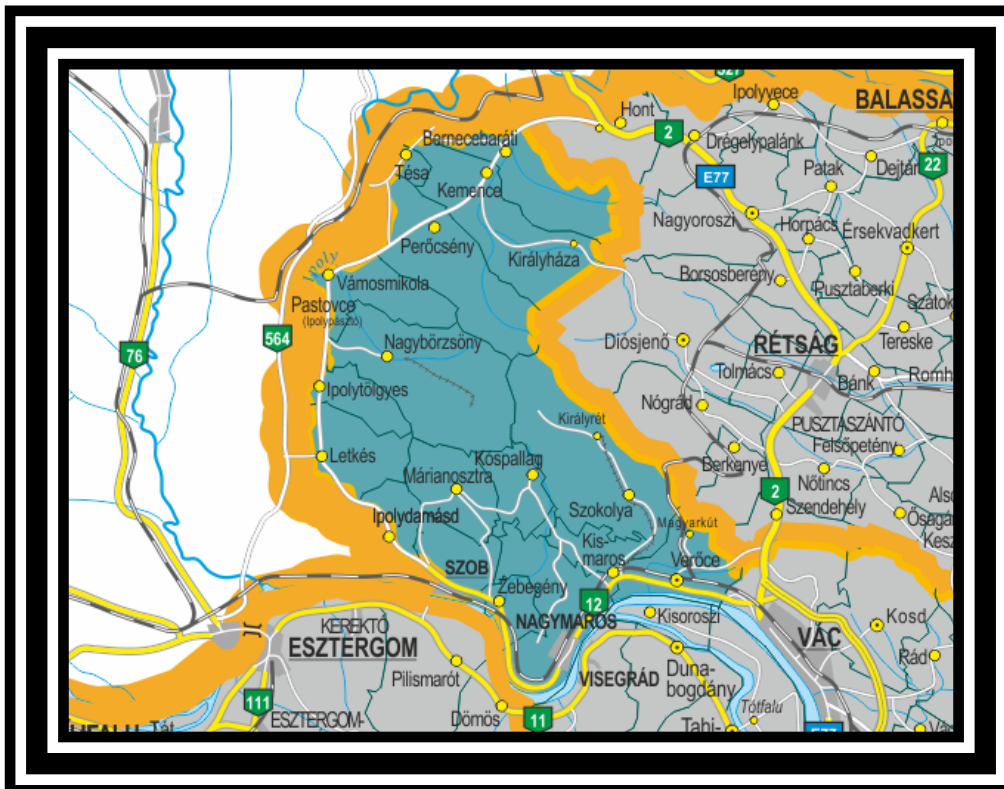

BÖRZSÖNY-DUNA-IPOLY VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET

HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2023-2027

A Helyi Fejlesztési Stratégia az alábbi településekre vonatkozik:

Bernecebarát, Ipolydamásd, Ipolytölgyes, Kémence, Kismaros, Kóspallag, Letkés, Márianosztra, Nagybörzsöny, Nagymaros, Perőcsény, Szob, Szokolya, Tésa, Vámosmikola, Verőce, Zebegény

Készítette: Börzsöny - Duna - Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület

LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia

2023-2027 - Programozási időszak - KAP Stratégiai Terv

Tartalom

Rövidítések jegyzéke	2
Általános elvárások	3
FEDLAP	3
Bevezetés	3
1. A HFS és a KAP ST kapcsolata	4
2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése	6
3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása	7
4. Horizontális célok	9
4.1 Esélyegyenlőség	9
4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem	9
5. A 2014-2020-as programozási idősakra és az átmeneti idősakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	10
6. Külső koherenciák azonosítása	11
7. Helyzetfeltárás	14
7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása	14
7.2 SWOT analízis	14
8. A stratégia beavatkozási logikája	15
8.1 A stratégia jövőképe	16
8.2 A stratégia célhierarchiája	16
9. Cselekvési terv	17
9.1 Az intézkedések leírása	17
9.2 Együttműködések	20
9.3 Kommunikációs terv	20
9.4 Egyéb, a HACS által megvalósított projektek	21
10. Monitoring és Indikátorok	21
10.1 Monitoring	23
10.2 Az indikátorok megadása	24
11. Indikatív pénzügyi terv	28
Mellékletek	29

Rövidítések jegyzéke

EU Európai Unió

HACS Helyi Akciócsoport

HBB Helyi Bíráló Bizottság
HF Helyi Felhívás

HFS Helyi Fejlesztési Stratégia

IH Irányító Hatóság

KAP Közös Agrárpolitika

KAP ST Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv

KMR Közép-magyarországi Régió

LEADER Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében

SWOT Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek elemzés módszer

VP Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014 - 2020

Bevezetés

A 2014-2020 közötti programozási időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégiánk célja az volt, hogy meghatározza azokat a megvalósítandó célokat, irányokat, amelyek lehetővé teszik az EU2020 Stratégia uniós forrásainak felhasználását, az EMVA, valamint a hazai Vidékfejlesztési Program és annak LEADER célkitűzéseiben megfogalmazott célok mentén. 2014-2020 közötti programozási időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia lehetővé tette, hogy a HFS és ezen belül a LEADER források, a rendelkezésre álló alacsony forrásallokáció ellenére innovatív, egyedi megoldásokkal és a helyi partnerek részvételével hozzájáruljanak a térség további fejlődéséhez, kiegészítve az egyéb forrásokból megvalósuló térségi fejlesztéseket. Egyesületünk teljes területe - mint a Szobi járás - szerepel a 290/2014. (XI.26.) Kormányrendeletben, amely a kedvezményezett járások besorolásáról határoz.

A 2014-2020-as programozási időszakra megfogalmazott célok és elért eredményekre alapozva határoztuk meg 2023-2027-es programozási időszak Helyi Fejlesztési Stratégiájának céljait, továbbra is nagy hangsúlyt fektetve a helyi szolgáltatások, helyi termékfejlesztések segítésére, valamint helyi hagyományokon alapuló, vidéki szellemi és közösségi élet fejlesztésére, közösségi események és kezdeményezések támogatására.

1. A HFS és a KAP ST kapcsolata

A KONKRÉT KAP-CÉLKITŰZÉS kódja és leírása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve.

Az EREDMÉNYMUTATÓ kódja és leírása

R.38 A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

Helyi Fejlesztési Stratégiánkban figyelembe vesszük a konkrét KAP-célkitűzéseket, a következő beavatkozási logika mentén a stratégiánkban megfogalmazott helyi fejlesztési célok a KAP ST-ben megfogalmazott célokra épülnek.

Kifejezetten hangsúlyosnak tartjuk stratégiánkban a következő alapelvek megvalósítását:

8.1.2 Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása

8.1.5 Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása

8.1.6. Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás

8.1.1 Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése

8.2.3 A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések

8.3.2 Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése

A 2023-2027-es időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégiában az eddigieknél kiemeltebb jelentőségűnek tartjuk a fiatalok, nők és tartósan munkanélküliek támogatásának fontosságát, vállalkozóvá válását, és a vidéki területeken az együttműködő hálózatok erősítését. A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során lehetőséget biztosítunk azoknak a hazai

és nemzetközi jó gyakorlatoknak a bemutatására, amelyekből a helyi szereplők tanulhatnak, megismételhetik más szakpolitikai területeken elfogadott pozitív intézkedések példáit.

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület a KAP céljaival összhangban kívánja megvalósítani a 2023-2027-es időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégiáját, figyelembe véve a LEADER hét alappillérenek szempontjait.

A KAP ST „RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása” megnevezésű beavatkozása tartalmazza a LEADER támogatáshoz kapcsolódó kereteket.

Ez a beavatkozás a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő vagy megalakuló HACS-ok számára biztosít támogatást. Az intézkedés keretében a HACS-ok a KAP ST-céljaihoz illeszkedő, a helyi fejlesztési igényeknek megfelelő HFS-t dolgoznak ki. Az IH által jóváhagyott HFS-ben a HACS-ok olyan fejlesztési célokat határoznak meg, amelyeket a térségi szereplők valósítanak meg.

A HFS-t annak tartalma és minősége, valamint a megvalósításhoz szükséges kapacitás alkalmassága alapján az IH hagyja jóvá. A HFS-ek tartalmának kialakítása a HACS-ok kizárólagos feladata és felelőssége, amelyhez a beavatkozás biztosítja a szükséges pénzügyi keretet. Amennyiben egy HFS a kiválasztási kritériumok alapján nem fogadható el az IH által, az visszaküldésre kerül javítás céljából az érintett HACS részére.

A HACS működtetéshez kapcsolódó tevékenységek mellett, a HACS legfontosabb feladata a helyi közösség motiválása, aktivizálása és segítése úgy, hogy az új lehetőségek, ötletek felszínre kerüljenek és megvalósuljanak a HFS céljainak megfelelően, továbbá a HFS közösség általi kidolgozása és megvalósítása, valamint a hálózatépítés más HACS-okkal belföldön és a határon túl. Ennek keretében a HACS-ok támogathatják a projektötletek pályázattá történő kidolgozását is, amennyiben a projekt megvalósítása a HFS céljaihoz illeszkedik.

A LEADER program hét alappilléreinek megvalósítása

- 1) Területalapú megközelítés: a LEADER HACS által lefedett terület egy homogén, összefüggő vidéki egység, ami nem minden esetben felel meg a közigazgatási határoknak. A működési terület településeit és lakóit a közös identitás, hagyományok, szokások, történelem vagy akár földrajzi helyzetük köti össze. Ez a megközelítés működőképes, a valós igények jobban körülhatárolható és pontosabb fellépéseket tesz lehetővé. A terület alapú megközelítés következtében a HACS által lefedett terület összefüggő terület, mely a tagönkormányzatok közigazgatási határaival megegyező, és azok a szereplők jogosultak a Helyi Akciócsoport fejlesztési forrásainak felhasználására, akik a Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület működési területén lakcímmel, székhellyel vagy telephellyel rendelkeznek. A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület működési területe a 2023-2027-es programozási időszakban továbbra is a Szobi járás 17 települését fedi le.
- 2) Alulról építkező megközelítés: egyes fejlesztések, programok megvalósulása eredményesebb és hatékonyabb, ha a helyi viszonyokat, erőforrásokat ismerő helyi lakosok, szervezetek fogalmazzák meg az elérni kívánt célokat, fejlesztési igényeket. A HFS megfogalmazása során a LEADER HACS-ok ösztönzik a helyieket, hogy vegyenek részt a közös munkában, gondolkodjanak közösen térségük jövőjének fejlesztésében. A „bottom-up”, vagyis alulról építkező típusú koncepcióknál kiemelt jelentőségű a helyi közösségfejlesztés, az együttműködés, a mindenki számára kezdeményező stratégia kidolgozása és annak végrehajtása. A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület megalakulása óta kiemelt figyelmet fordít a kommunikációra, kiváltképpen az érintettek bevonására és tájékoztatására, az alulról jövő kezdeményezések figyelembevételére. Ahogyan eddig is, a jövőben is több fórumon keresztül kerülnek ki a nyilvánosság számára az információk, illetve több fórumon biztosítunk lehetőséget a párbeszédre, a helyi fejlesztési elképzelések és ötletek meghallgatására, azok megvalósításával kapcsolatos

lehetőségek megbeszélésére, ami a helyi fejlesztési stratégia kidolgozásának alapja is, ezzel erősítve az együttgondolkodást. A vidékfejlesztési egyesület működési területén élők fejlesztési ötletei a 2023-2027 tervezés során is összegyűjtésre kerültek, nyilvános fórumon vagy személyes fogadóórák keretében az egyesület lehetőséget biztosított a párbeszédre.

- 3) Innovativitás: a sajátos, alulról jövő szükségletek feltárásának kiemelt szerepe van az újítások tekintetében. A LEADER program innovatív jellege a helyi erőforrásokra támaszkodik, valamennyi területen jelennek meg egyedi, új ötletek helyi szinten. Az innovációt elsősorban új technológiák, valamint új termékek és szolgáltatások támogatásával szeretnénk elérni, a környezeti fenntarthatóságot biztosító új, innovatív beruházások támogatására is nagy hangsúlyt fektetünk, továbbá képzések szervezésével hazai és nemzetközi jó gyakorlati tapasztalatok megismertetését, fejlesztését tervezzük, amelyet az egyesület működési területén élők hasznosíthatnak az új információ és tudásanyag elsajátításával.
- 4) Integrált megközelítés: a LEADER program egyik legfontosabb alapja nem egy ágazat fejlesztési programja, hanem a vidéki térségek fejlesztésére irányuló tevékenységek és ágazatok közötti kapcsolat. A közösen megfogalmazott stratégiákban az intézkedések bármilyen szinten történő, multiszektorális megközelítése, összekapcsolása pozitív hatásokat indukál, hozzájárul a program sikerességéhez. A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület Stratégiájának célja, hogy elkülönítse a lehetséges beavatkozási területeket és kezdeményezze a vidékfejlesztés hatékonysága szempontjából kulcsfontosságú együttműködések kialakítását önkormányzatok, intézmények, üzleti szervezetek és civil kezdeményezések között, továbbá, hogy mozgósítsa a térség gazdasági és társadalmi erőforrásait a gazdaság fejlesztése, a társadalomépítés és az élhetőbb táj érdekében. A szervezet megalakulása óta előtérbe helyezi az integrált megközelítés alkalmazását, így annak a helyi fejlesztési stratégiában való alkalmazását is, melynek köszönhetően több sikeres program és együttműködés valósult meg civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok között.
- 5) Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek: a LEADER programban a decentralizáltság többek között a döntéshozatalban és a rendelkezésre álló források felhasználásában mutatkozik meg. Ez a sajátosság a helyi igényekre reflektál. Az elv alapja, hogy a térség problémáit a helyi szereplők ismerik leginkább, így ők a legkompetensebbek a fejlesztések kidolgozásában és megvalósításában. A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület a Szobi járás 17 települését fedi le, a településeken élők bevonásával, civil szervezetek, önkormányzatok és helyi vállalkozásokkal együttműködésben határozza meg a Helyi Fejlesztési Stratégia céljait és a hozzá kapcsolódó intézkedéseket. Munkaszervezete szervesen részt vesz a térség szereplőivel való folyamatos kapcsolattartásban és együttműködésben, segítséget nyújt a projektek előkészítésében és végrehajtásában, munkájával és szerepével hozzájárul a HFS céljainak meghatározásához és végrehajtásához. A munkaszervezet működését a működési keret biztosítja, a munkaszervezet jelenlegi minimális létszáma a pénzügyi stabilitás érdekében lett meghatározva. Az utófinanszírozás mind az egyesület, mind pedig a projekteket megvalósító helyi partnerek számára nagy nehézséget okoz, különösképpen a civil szféra képviselőire, de a 2020-2022-es időszak gazdasági nehézségei a helyi vállalkozások számára is jelentősen megnehezítette a projektek megvalósítását.
- 6) Hálózatépítés, együttműködés: a LEADER HACS-ok és egyéb szervezetek közötti hálózatok meglétének alapja a helyi tapasztalatok, jó gyakorlatok és eredmények terjesztése, cseréje, a tudás, akár a munkamódszerek továbbadása. A hálózatépítés hozzájárul az elszigeteltebb vidéki térségek integrálásához és fejlesztéséhez. A hálózatok révén a HACS-ok együttműködésben is fogalmazhatnak és valósíthatnak meg fejlesztési célokat. Egyesületünk a megalakulás óta vesz részt hálózati együttműködésekben, térségi, hazai és nemzetközi szinten egyaránt. Fontosnak tartottuk és a jövőben is fontosnak tartjuk a hazai és nemzetközi jó példák és jó gyakorlatok megismerését, illetve megosztását a térség településein élők számára, mely hozzásegít bennünket ahhoz, hogy olyan projekteket valósítsunk meg, illetve

olyan fejlesztésekhez nyújtunk támogatást, amelyek sikeresek és fenntarthatók lesznek. A jó gyakorlatok megismerése és későbbi adaptálása fontos szerepet tölt be a helyi termékek, szolgáltatások kifejlesztésében. A tudás átadás és az egymástól tanulás mind hozzájárulhatnak egy-egy újabb módszer kialakulásához, mert a jó gyakorlatok folyamatosan alakulnak, mindig bennük van a fejlődés lehetősége, hiszen egyik ötlet hozza a másikat. Megalakulásunk óta támogatjuk a vállalkozói, önkormányzati és civil együttműködéseket, segítünk a kapcsolatok létrehozásában az intézmények között. A korábbi években sikerült bekapcsolódnunk számos nemzetközi együttműködésbe Észtország, Franciaország, Szlovákia LEADER csoportjaival, valamint több uniós ország civil szervezetével és önkormányzatával is megvalósítottunk sikeres projekteket. A térségi hálózatos együttműködés segítése érdekében kezdeményeztük a REL hálózat kiépítését, melynek fenntartása jövőbeli feladatunk. Mindezen törekvések, a megvalósult sikeres hazai és nemzetközi projektek azt mutatják, hogy ezek ismertséget, elismertséget tudnak biztosítani a helyben előállított termékeknek, szolgáltatásoknak. A vállalkozók, gazdálkodók közötti valós szolgáltatói, kereskedelmi és termelést segítő kapcsolódások száma egyre magasabb, minőségük folyamatosan meghatározóbb.

- 7) Helyi partnerség(ek), HACS-ok helyi szintű szerepvállalása: a háromoldalú partnerségek központi szerepet töltenek be a LEADER programban. A HACS-ok által koordinált stratégiák megfogalmazása és megvalósítása a különböző szervezetek és ágazatok képviselői együttműködésében valósul meg, kiemelve a kölcsönös érdekeken alapuló partnerségek kialakítását, mélyítését. A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület elnöksége és a munkaszervezet tagjai folyamatos kapcsolatot tartanak a települések polgármestereivel, a településfejlesztés feladataival érintett önkormányzati munkatársakkal, valamint az aktív testületi tagokkal, civil szervezetekkel, egyházakkal és vállalkozásokkal. A helyi partnerségek kialakításában nagy szerepe van annak, hogy mind az elnökség, mind az egyesületi tagok valamennyi szférát képviseljen a térségből. A munkaszervezet a partneri kapcsolatok kiszélesítése érdekében, lehetőség szerint minden olyan szervezett eseményen részt vesz, melyre meghívást kap a térség szereplőitől, legyen az közösségi rendezvény, vagy nyilvános projektzáró rendezvény. Szerepet vállaltunk az elmúlt időszakban tudásátadás céljából workshopok formájában, a kiemelt minőségű helyi termékek elismerésében és népszerűsítésében, ezzel is segítve a helyi partnerségek elmélyítését. Az Egyesület jövőbeli céljai között szerepel a helyi termékek piacra jutásának és értékesítésének segítése, valamint a helyi szolgáltatások értékesítése, népszerűsítése.

Irányadó jogszabályok:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/2115 RENDELETE a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése

A térségi szereplők, a térség közösségeinek bevonása akkor lehet sikeres, ha ezt kellően megalapozott elemző-, tervezőmunka előzi meg. A Helyi Fejlesztési Stratégia készítésénél a széles nyilvánosság bevonásával az elsődleges cél, hogy

valóban olyan stratégia kerüljön kialakításra, amely a térség lehetőségein, adottságain és fejlesztési igényein nyugszik, illetve azokra reflektál.

Az egyesület a LEADER elvet követve célul tűzte ki, hogy alulról építkezve, közös munkával készíti el ezt, a jövőre nézve fontos fejlesztési dokumentumot. Célja, hogy reális képet adjon a környezeti, társadalmi változásokról, meghatározza azokat a pontokat, melyek a külső környezet változása miatt korrekcióra szorulnak, illetve új intézkedések bevezetését indokolják. Továbbá cél, hogy az eddig elért eredmények, megvalósult fejlesztések hatására keletkezett újabb igények is beépüljenek a stratégiába. Mindezek alapján egy olyan alapdokumentum összeállítására törekedett a Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület elnöksége, munkaszervezete, egyesületi tagjai a meghívott tagokkal és fórum résztvevőkkel együtt, amely a 2014-2020-as programozási időszakban szakértők bevonásával készített stratégiájából kiindulva valóban tükrözi a térség folyamatosan változó igényeit.

A közös és eredményes tervezés érdekében, az elsődleges célok között szerepelt a térség szereplőinek mozgósítása, kreatív energiáinak felszabadítása, párbeszéd generálása a problémákról és azoknak lehetséges megoldásairól és a résztvevők érzékenyítése a társadalmi kérdések iránt. A bevonás mértéke és módja szerint különböző „részvételi lépcsőkben” kerültek meghirdetésre az egyeztetések, fórumok, az adott szereplőhöz és fejlesztési tevékenységhez mért optimális szintek alapján. A tervezés folyamatában a hangsúly a funkcionális-, illetve interaktív részvételen volt, amelyeknek köszönhetően a bevont partnerek és az érintettek közös munkája volt jellemző.

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítése során nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a tervezési folyamatba széles körben bevonja a nyilvánosságot. A tervezési folyamat, és a hozzá kapcsolódó dokumentumok elsősorban elektronikus úton kerültek meghirdetésre, illetve elektronikusan formában lettek tájékoztatva az érdeklődők. Az egyesület hivatalos honlapján, a www.borzsonyleader.hu honlapon a Dokumentumtárban, HFS tervezés dokumentumai elnevezésű mappa került létrehozásra, amelybe frissen felkerülnek az anyagok. A stratégia elkészítéséhez, az egyesület a kiírás előtt megkezdte a munkát, a térség minden szegmensével felvette a kapcsolatot. Fórumokat rendeztünk, mikrocsoportos egyeztetéseket hajtottunk végre településvezetőkkel, projektgyűjtés végeztünk széles körben, valamint a Tervezési Munkacsoport tagjaival egyeztetve alakítottuk a stratégia céljait, jövőképét, SWOT elemzést és a cselekvési tervet. Hirdettünk az egyesület honlapján és közösségi média felületein is. A 17 település önkormányzata, valamint a tagjaink részére megküldésre került a „Egyedi projekt adatlap” témájú űrlap, amely a településeken élők igényeit gyűjtötte össze. Az eredmények feldolgozása után 2022-es és 2023-as adatokhoz jutottunk a településekről.

	Helyszín	Dátum	Témák	Részt vevők száma
Fórumok	Szob, Művelődési Ház	2023.02.09.	HFS tervezési fórum, előkészítés	23
	Szob, Park utca 1. munkaszervezeti iroda	02023.03.28	HFS tervezési fórum	5
	Szob, Park utca 1. munkaszervezeti iroda	2023.05.30.	HFS előkészítés	5
	Szob, Park utca 1. munkaszervezeti iroda	2023.06.01.	HFS előkészítés	6

	Szob, Park utca 1. munkaszervezeti iroda	2023.09.11.	HFS projektötlet egyeztetés fogadóóra	5
	Szob, Park utca 1. munkaszervezeti iroda	2023.09.14.	HFS projektötlet egyeztetés fogadóóra	5
	Szob, Park utca 1. munkaszervezeti iroda	2023.09.25.	HFS projektötlet egyeztetés fogadóóra	3
	Szob, Polgármesteri Hivatal	2023.09.12.	Beszámoló a 2014-2020-es HFS eredményeiről, a 2023-2027-es HFS előkészületeiről és a tervezett egyeztetésekről a Szobi Kistérség Önkormányzatainak Társulása tanácsülésén	12

Munkacsoporti/ Tervezői ülések, megbeszélések	Szob, Munkaszervezeti Iroda	2023.01.27.	HFS előkészítés, elnökségi ülés	5
	Szob, Polgármesteri Hivatal	2023.09.12.	TMCS ülés	11
	Szob, Munkaszervezeti Iroda	2023.09.20.	TMCS ülés	8
	Szob, Munkaszervezeti Iroda	2023.09.26.	TMCS ülés	9
	Tésa, Polgármesteri Hivatal	2023.09.19.	HFS előkészítés, mikrocsoportos megbeszélés	4
	Verőce, Polgármesteri Hivatal	2023.09.19.	HFS előkészítés, mikrocsoportos megbeszélés	3
	Ipolydamásd, Polgármesteri Hivatal	2023.09.22.	HFS előkészítés, mikrocsoportos megbeszélés	4
	Ipolydamásd, Oktatási Központ	2023.09.29.	HFS tervezet előterjesztésre jóváhagyás, elnökségi ülés	

3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A KAP ST-ben foglaltak szerint - folytatva a 2014-2020-as programozási időszak gyakorlatát - a LEADER beavatkozás területi hatálya lefedi az ország összes vidékinek minősülő települését. A HFS-sel lefedni kívánt terület lakosság száma minimum 10 ezer fő és maximum 150 ezer fő lehet, és egy település csak egy HACS-hoz tartozhat.

a) A lefedni kívánt települések mérhető jellemzői, összefoglaló adatai (pl. területméret, lakosság szám)

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület akcióterületén az állandó lakosainak összesített száma 25 297 fő, amely megegyezik a programokban érintett népesség számával, mivel a HACS-ot alkotó mind a 17 település teljes területtel jogosult a támogatásra: Bernecebaráti, Kémence, Tésa, Perőcsény, Vámosmikola, Nagy-Börzsöny, Ipolytölgyes, Letkés, Ipolydamásd, Márianosztra, Kóspallag, Szob, Zebegény, Nagymaros, Kismaros, Szokolya, Verőce. Ez a létszám elegendő a fejlesztések megvalósításához, miközben lehetővé teszi az interakciókat. Egyesületünk teljes területe – mint a Szobi járás – szerepel a 290/2014. (XI.26.) Kormányrendeletben, amely a kedvezményezett járások besorolásáról határoz.

A térség földrajzi homogenitását éppen a geográfiai adottságok változatossága adja. A 17 településből 10 határmenti, amely egyben azt is jelenti, hogy Szlovákia mellett az Ipoly képezi természetes határukat. További 5 település a Dunakanyar bal partján, a Börzsöny lábánál helyezkedik el, a tőlük északra lévő területek hegycsúcsokkal (Magosfa 915 m, Csóványos 938 m, Nagy-Hideghegy 864 m, Nagy-Inóc 813 m) tagoltak. Az akcióterület nagy része egybeesik a Duna-Ipoly Nemzeti Park területével, amely a Börzsöny, az Ipoly és a Duna mellett egyértelműen befolyásolja a tájhasználat lehetőségeit.

A térség településeinek társadalmi helyzetét számos közös vonás jellemzi. Kiemelendő a –magyarországi vonatkozásban már általánosnak mondható – népesség-fogyás, melynek fő okozói az elöregedés és az elvándorlás (ez alól csak Kismaros képez kivételt). A múltban történt közigazgatási összevonások és a határmentiségből adódó sokszínű kultúra megnehezíti a társadalmi koherencia kialakulását, azonban az élő és sokrétű hagyományok segíthetnek egy közös identitás, identitástudat létrejöttében.

A gazdasági folyamatok alakulását a kedvezőtlen társadalmi mutatók is befolyásolják. A munkaképes korú népesség hiánya miatt a legtöbb településen alacsony a foglalkoztatottak aránya és magas a 45 év feletti, tartósan munkanélküliek száma. A gazdasági ágazatok közül a mezőgazdaságon belül – a természeti adottságokból következően - az erdő-, vad- és vízgazdálkodás a legjelentősebb tájhasználati formák. A nagy múltra visszatekintő (bogyós) gyümölcsstermesztés újjáélesztése az akcióterület gazdasági arculatának egységesítését és a helyi termelők közötti kapcsolatok fejlődését jelenti. A térség települései fontosnak tartják a turisztikai vonzó tényezők kiaknázását is, amelynek közös profilja a Börzsönynek köszönhetően a bakancsos- és kirándulóturizmus lehet.

A területi koherenciát a korábbi együttműködések határon átnyúló kezdeményezésekkel próbálták erősíteni. Ezek főleg az előbb említett helyi termékek körére épültek és a termelők lehetőségeit, ismereteinek bővítését kívánták támogatni.

b) Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek, összefogások.

Projekt rövid összefoglalója	Részt vevő tagok	Megítélt támogatási összeg	Megvalósítás állapota
------------------------------	------------------	----------------------------	-----------------------

<p>A megvalósult projekt keretében „Hagyományőrző rendezvények Szobon és Galgahévízen” elnevezéssel egy több rendezvényből álló programsorozat valósult meg a konzorciumi partnereinkkel, Galgahévíz és Szob településeken. A rendezvénysorozat célja a hagyományörzés elsegítése</p> <p>a településeken és térségeiben, valamint a térségek gasztronómiai, turisztikai értékeinek bemutatása, megismertetése. Minden rendezvényen az oda látogatók színvonalas és tartalmas szórakoztatásáról gondoskodtunk, kiemelt figyelmet szentelve a projektben szereplő települések hagyományőrző csoportjainak bemutatkozására.</p>	Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület	1 971 299	Befejezett, lezárt
	Galgahévíz Község Önkormányzata	3 040 648	Befejezett, lezárt
	Római Katolikus Egyház Galgahévízi Egyházközség	2 503 998	Befejezett, lezárt
	Nosztra-Pallag Nonprofit Kft.	2 750 000	Befejezett, lezárt
	Szobért-Szobiakért Közalapítvány	2 002 402	Befejezett, lezárt

Projekt rövid összefoglalója	Részt vevő tagok	Megítélt támogatási összeg	Megvalósítás állapota
<p>A megvalósult projekt keretében "Rendezvénylánc" elnevezéssel egy több rendezvényből álló programsorozatot valósítottunk meg a konzorciumi partnereinkkel, Abasár, Ipolydamásd, Nagymaros, Somogyszob és Szob településeken. A rendezvénysorozat célja a hagyományörzés elősegítése a településeken és térségeiben, valamint a térségek gasztronómiai, turisztikai értékeinek bemutatása, megismertetése. Minden rendezvényben az oda látogatók színvonalas és tartalmas szórakoztatásáról gondoskodtunk, kiemelt figyelmet szentelve a projektben szereplő települések hagyományörző csoportjainak bemutatkozására.</p>	Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület	4 812 242	Befejezett, lezárt
	Abasár Községi Önkormányzat	2 975 000	Befejezett, lezárt
	Nagymaros Város Önkormányzata	3 207 194	Befejezett, lezárt
	Somogyszob Községi Önkormányzat	2 834 745	Befejezett, lezárt

	Szob Város Önkormányzata	2 793 844	Befejezett, lezárt
	Ipolydamásd Község Önkormányzat	2 677 499	Befejezett, lezárt

Egyesületünk több nemzetközi együttműködési projektre is benyújtott támogatási kérelmet a LEADER Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása című, VP6-19.3.1-17 kódszámú felhívás kapcsán. Az észt partnerekkel való együttműködés folytatására 15 816 067 Ft támogatásban részesültünk, a francia partneri együttműködési projektre pedig 10 271 057 Ft támogatást kaptunk. A projektek célja az előző időszakban elkezdett nemzetközi kapcsolat fenntartása, a vidéki elvándorlás megakadályozásának lehetőségei, a vidéki és a falusi életforma fenntartása és megőrzése, a társadalmi életszínvonalban szemmel látható különbségek tompítása témákban, emellett új elemként került a projektekbe a helyi termékek értékesítésének elősegítése, azok bevonása a közétkeztetésbe. A projektek keretében az eddigi törekvések előrehaladásának bemutatása a térségben fellelhető jó példákon keresztül került vállalásra. A projekt megvalósítása a francia együttműködés vonatkozásában teljesen megghiúsult, egyrészt a francia partnerek oldaláról felmerült jogszabályi és szervezeti nehézségek miatt, ezt követően pedig a COVID világjárvány akadályozta meg a megvalósítást. Az észt partnerek részéről a projekt és a tervezett tevékenységek megvalósultak, akiket 2022. májusában láttunk vendégül, egyesületünk viszont nem tudta vállalni szintén a COVID járvány miatti korlátozások következtében a projekt határidőben történő megvalósítását, ezért a támogatási jogviszonytól az Irányító Hatóság végül elállt.

Részt vettünk az ERASMUS+ nemzetközi együttműködés keretében Helyi Termék Tananyag és "Ízközpont" kialakítási akcióterv létrehozása témában „AGATA” néven, melyre 14 millió Ft összegben nyertünk támogatást. Öt nemzetközi partner vett részt a projektben (cseh, szlovák, lengyel, olasz, magyar). A projekt 2022-ben sikeresen befejeződött, melyet a térség legjobbjaként tartják nyilván.

Egyesületük részt vett egy nemzetközi projektben török, lengyel, cseh és spanyol partnerszervezettel, melyre 8,5 millió Ft támogatást nyertünk. A projekt rövidítése: RESOR, melynek fő témája: „A megújuló energiahasznosítás, mint esély a mezőgazdaság számára” volt. A projekt 4 szellemi terméket produkált: 1. innovatív tanterv, 2. tananyag-, és annak integrációja „e-learning” felülethez, 3. kísérleti tesztelés és értékelési jelentés, 4. európai RESOR kézikönyv. A projekt 2021-ben sikeresen befejeződött.

c) Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást elérhetővé tevő központ(ok) stb.

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület központi irodája a megalakulás óta a térség központi elhelyezkedésű településén, Szobon van, mely egyben az Egyesület székhelye is. A munkaszervezeti iroda címe: 2628 Szob, Park utca 1. Az ügyfeleink és a kedvezményezettek számára a személyes kapcsolattartást a 3 főből álló munkaszervezet biztosítja az iroda nyitvatartási idejében. A személyes egyeztetéseket rugalmasan kezeljük, igény esetén külső helyszínen is tartunk ügyfélkapcsolatot.

A székhelynek, valamint a munkaszervezet irodájának helyt adó ingatlant bérleményben használja az egyesület. Az ingatlan egy része a munkaszervezet irodájaként működik, egy tárgyaló és egy irodai helyiségből áll, valamint 2 mosdó helyiség áll rendelkezésre 60 nm-es területen. Itt tartjuk nagyrészt az Elnökségi és Felügyelő Bizottsági üléseket is. Az ingatlan fennmaradó része az egyesület által működtetett Helyi Termelői Piac területét képezi.

Az elnökség tagjaival rendszeresen tartunk elnökségi üléseket, munkacsoportos megbeszéléseket, évente legalább 1 alkalommal Közgyűlést, emellett negyedévente több alkalommal tájékoztató fórumokat, fogadóórákat tartunk az aktuális felhívások megjelenéséhez, valamint a projektek megvalósításához és kifizetési kérelmek benyújtásához kapcsolódó témákban.

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület a folyamatos kapcsolattartás és segítség nyújtás érdekében kiemelt figyelmet fordít a kommunikációra, több fórumon keresztül kerülnek ki a nyilvánosság számára az információk. Első sorban elektronikus úton kerülnek történi az érdeklődők tájékoztatása. Az egyesület hivatalos honlapján, a www.borzsonyleader.hu oldalon, - ahová mindig frissen felkerülnek az anyagok - tájékozódhatnak az érdeklődők, továbbá az egyesületi közösségi média felületein is. A honlapon és a közösségi média felületeken is közzé vannak téve az elérhetőségi adatok, így a tagok, érdeklődők könnyen elérhetik a munkaszervezet tagjait. A közérdekű dokumentumok – pl. tagfelvételi kérelem, hálózati együttműködési megállapodás, HFS, jogszabályok, rendeletek – az oldalról letölthetők. A hírek között, az egyesület saját és az együttműködő partnerek híreiről és eseményeiről is kapnak információt az érdeklődők.

Hirdetünk több térségi és helyi lapban, így a 17 településen megjelenő Ipoly Infóban, Szobi Hírnökben, valamint több önkormányzati honlapon is folyamatosan a közérdekű anyagok közzététele. Folyamatosan buzdítjuk arra az ügyfeleket, hogy forduljanak hozzánk bizalommal telefonon, illetve emailben is, ahol nem csak a pályázati lehetőségekről, hanem azok megvalósításában és elszámolásában is segítséget tudunk nyújtani.

4. Horizontális célok

4.1 Esélyegyenlőség

A HFS tervezésekor kiemelt szempont az esélytudatosság kifejezése, a helyi szintű kapacitásfejlesztés, a vidéki szereplők bevonása, aktivizálása közösségi akciók, szemléletformálás, amely magában foglalja az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem témájú érzékenyítést, kapacitásfejlesztést.

A dokumentum nem közvetít szegregációt, valamint törekszik csökkenteni az egyes csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottságot értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy)szerepel.

Az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítani kell mindenki számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel, a fogyatékkal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra.

Közép-Magyarország régió, amelynek része az egyesület által képviselt terület, a fejlett kategóriába tartozik, emiatt nem jogosult megfelelő mértékű kohéziós támogatásra. Az egy főre jutó GDP alapján Pest vármegyét megelőzi több olyan

vármegye is, amely része a konvergencia programnak, ilyen Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron, Fejér vagy Vas vármegye annak ellenére, hogy a Közép-Magyarországi régió az egy főre jutó GDP tekintetében első helyen van az országban.

Az akció csoport által lefedett térség a hátrányos helyzetű területek közé tartozik. Ipolytölgyes megtalálható az átmenetileg kedvezményezett települések jegyzékében (105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 3. melléklete alapján), Nagybörzsöny pedig a társadalmi – gazdasági infrastruktúrális szempontból kedvezményezett települések jegyzékében szerepel (105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2. melléklet).

Ha a járás területét nézzük, látjuk, hogy egy fejlődő, de még kevésbé fejlett, illetve egy fejletlenebb térségről van szó:

1. Alsó Ipoly-menti települések: jellemzően még a rossz megközelíthetőség, elöregedő, képzetlen társadalmi összetétel, alacsony szolgáltatás színvonal, alacsony vállalkozás-sűrűség, az agrárgazdaság, élelmiszer-ipar térvesztése jellemző.
2. Dunakanyar települései: jobb szolgáltatási színvonal, számos vendéglátó és turisztikai szolgáltató, jobb közlekedés és megközelíthetőség jellemzi, de további fejlődésre van szükség ezeken a településeken is.

Néhány településen működnek szociális intézmények, mint pl. öregek otthona, nevelőotthon, fogyatékosok számára működő otthon. Működik az otthoni szociális ellátás is idősek számára. Ezt a szociális rendszert kellene tovább fejleszteni és kiterjeszteni, hiszen az elöregedéssel küszködő településeken tovább nő azoknak a száma, akiknek szükségük lesz erre a szolgáltatásra. Továbbá egyre több településen található egyedül élő idős ember, akinek szüksége lenne a segítségkérés formájának megoldására, helyi gondozás igénybevételére.

Fontosnak tartjuk a térségben a következőket fejleszteni, hogy fel tudjon zárkózni az akció csoport által képviselt terület is legalább a magyarországi átlaghoz, tehát továbbra is Szobi-járási komplex fejlesztése szükséges.

1. Alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés
2. Határ mentiségből adódó hátrányok felszámolása
3. Települések energia önellátó képességének fokozása
4. Helyi kultúra-, és közösségek fejlesztése
5. Több lábon álló gazdaságának dinamizálása
6. Települési infrastruktúra fejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért
7. Fenntartható, hatékonyan működő, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó épített és természeti környezet kialakítása
8. Társadalmi innováció-, megújulás-, a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem

A Börzsöny-Duna Vidékfejlesztési Egyesület HFS céljai között szerepel a fiatalok- és a nők, valamint hátrányos helyzetű csoportokból érkezők vállalkozóvá válásának segítése, illeszkedve a Közös Agrárpolitika céljaihoz, melyek között az esélyegyenlőség megteremtése a vidéki térségekben, különösen a fiatal gazdálkodók esélyegyenlőségének előmozdítása, a nők szerepvállalásának támogatása is szerepel. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a Börzsöny-Duna Vidékfejlesztési Egyesület olyan intézkedéseket kíván megvalósítani, amely a fiatalok helybentartásának és letelepedésének előmozdítását, valamint elsősorban a 45 év felettieket érintő tartós munkanélküliség megszüntetését célozza meg vállalkozóvá válás elősegítésével. Ehhez kapcsolódóan a jövőben olyan workshopok és képzések megvalósítását tervezzük, amelyek hozzájárulnak a jó gyakorlatok és az ismeretanyag elsajátításához.

A HACS munkaszervezete, valamint Helyi Bíráló Bizottság összetétele egyaránt tükrözi az egyesület esélyegyenlőség megteremtése iránti elkötelezettségét. A 3 fős munkaszervezetet jelenleg 2 nő és 1 férfi munkatárs teszi ki (ebből 2 fő 40 év alatti, 1 fő pedig 50 év feletti nő).

Az Elnökség és Felügyelő Bizottság tagjai között a 41 év alatti elnökségi tagok száma 1 fő, a nők aránya 3:4, de mivel a munkaszervezet vezetője is nő, a szakmai döntések előkészítésében a nők és férfiak aránya kiegyenlített.

A Helyi Bíráló Bizottságban jelenleg is van 41 év alatti tag, a fiatalok esélyteremtését és a nemek közötti esélyegyenlőség megtartását továbbra is biztosítjuk a 2023-2027-es időszakban is a HBB felállításával.

4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem

Térségünk szinte minden települését érinti a Duna-Ipoly Nemzeti Park, valamint a Natura 2000 természetvédelmi terület. Földrajzi adottság, hogy itt terül el a Börzsöny hegység, jelentős élővizekkel. A Duna és az Ipoly folyók mentén található 11 település, a Dunakanyar települései és Nagyborzsöny kiemelt turisztikai célpontjai. Jelentős az átmenő turistaforgalom.

A Natura 2000 területek nagysága a Börzsönyben közel megegyezik a védett terület összes kiterjedésével. Legjellemzőbb ide tartozó növénytakasulások bükkösök, a gyertyános-tölgyesek, a cseres-tölgyesek, valamint a folyó menti mocsárrétek. A Natura 2000 hálózat kijelölésének célja a biológiai sokféleség fenntartása, megőrzése a közösségi jelentőségű élőhelytípusok és a vadon élő növény- és állatfajok élőhelyének megőrzése által. A 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ (1) szerint a természetmegőrző vidékfejlesztés; az ökológiai vidékfejlesztés; a szennyezés megelőzése, minimalizálása, az újrahasznosítása; a takarékoság a kimerülő készletekkel; és az értékvédő gazdálkodás a megújuló energiaforrásokkal nem szabad, hogy csak hangzatos frázis legyen. Segíteni kell a megújuló energiaforrások hasznosítását, az energiahatékonyság javítását, a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítását.

Ugyanakkor a nagy kiterjedésű védett területek miatt kialakult a térségben egy kettőség. Ezeket a területeket nem lehet szántóként megművelni, csak legelőként, kaszálóként (csak a nappali kaszálás) lehet hasznosítani, de állatállomány hiánya miatt így nem tudják hasznosítani.

A környezetvédelem, a szennyezés megelőzése, minimalizálása céljából, az alternatív energetikai megoldások fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk a térségben. Jelenleg a fűtése korszerűsítés fontos lépés, hiszen sok településen a szénrel és fával fűtés a legelterjedtebb megoldás továbbra is, viszont a környezeti szempontból nem a leghatékonyabb forma. A korszerű, illetve megújuló energiahasznosító berendezéseket alkalmazó energetikai rendszerek kiépítése, fejlesztése egy fontos szempont a térségünk számára. Ennek értelmében olyan támogatási kérelmeket részesítünk többletponttal vagy magasabb támogatási intenzitással, melyek része:

- a korszerű, illetve megújuló energiahasznosító berendezéseket alkalmazó energetikai rendszerek kiépítése, fejlesztése
- az épületszigetelés,
- zöldfelület kialakítása
- a szürkevíz felhasználásának új-, innovatív módja, vagy szennyvíz tisztítás utáni újrahasznosítása,
- egyéb, a támogatási kérelemben részletezett és alátámasztott innovatív környezetvédő, vagy környezetterhelést csökkentő megoldás alkalmazása a projekt megvalósítása során.

A HFS-en keresztül támogatni kívánt tevékenységek által szükséges az érintett területeken a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

Eredményes intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
Helyi gazdaságfejlesztés és vállalkozások együttműködésének ösztönzése	VP6-19.2.1.-14-8.1.1-17	117 db	37 db	117 377 199 Ft	140 852 638 Ft
Börzsöny-Duna-Ipoly turisztikai szolgáltató központ kialakítása	VP6-19.2.1.-14-8.1.2-17	6 db	3 db	14 999 981 Ft	14 999 981 Ft
Hagyományőrző, kulturális és civil élet támogatása	VP6-19.2.1.-14-8.1.3-17	54 db	43 db	60 248 937 Ft	72 298 724 Ft
Helyi termelőknek, kézműveseknek marketing fejlesztés, marketing célú előadások, workshopok szervezése	VP6-19.2.1.-14-8.1.4-17	18 db	11 db	9 336 451 Ft	11 203 741 Ft
Helyi fejlesztések támogatása	VP6-19.2.1.-14-8.1.8-21	52 db	23 db	171 170 931 Ft	105 180 724 Ft
Turisztikai fogadóképesség javítása a Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület HACS területén	VP6-19.2.1.-14-8.1.6-22	6 db	2 db	76 006 240 Ft	76 006 240 Ft

A fejlesztési forrásból különösen helyi vállalkozásfejlesztésre, illetve a helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése terén vettek igénybe támogatást, amely a legnépszerűbb célkitűzés volt. Az ilyen jellegű fejlesztések voltak például a falusi szálláshelyek kialakítása és fejlesztése, gép- és eszközbeszerzéssel járó technológiai fejlesztés, méhészet korszerűsítése, mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódó fejlesztés, marketing tevékenységek fejlesztése stb.

Ezen kívül jelentős támogatásban részesültek a helyi közösséget szolgáló fejlesztések közül a sportolási és szabadidős tevékenységek infrastruktúrájának fejlesztésére benyújtott támogatási kérelmek is, jellemzően eszközbeszerzés útján.

A támogatási kérelmek viszonylagos nagy számát alapvetően az határozta meg, hogy Egyesületünk a felhívások megjelenésekor a támogatási összeg nagyságát 1,5-5 millió forintos maximális összegben határozta meg, ez a nagyságrend lehetővé tette, hogy viszonylag nagyobb számú projekt születhessen, többen támogatási forráshoz jussanak, de komoly célok megvalósítására nem volt sajnos elegendő. A felhívásainkat igyekeztünk általánosságban megfogalmazni, hogy lehetőleg minden fejlesztési elképzelést lefedjenek a Helyi Fejlesztési Stratégia főbb céljainak megfogalmazása mentén.

Továbbfejlesztendő intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással

Fecskeház felhívásainkra bár érkeztek támogatási kérelmek, melyek sikeresen meg is valósultak, azonban a stratégia tervezésekor sokkal nagyobb igény mutatkozott ilyen jellegű intézkedésre, a felhívásra ténylegesen beérkezett projektek számához képest. Ennek okán a stratégia tervezése során a valós igényfelmérésre nagyobb hangsúlyt fektettünk.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
„Fecskeház”, avagy fiatalok letelepedését segítő támogatás	VP6-19.2.1.-14-8.1.5-17	4 db	3 db	16 598 608 Ft	19 918 330 Ft

A 2014-2020-as programozási időszakban beérkezett támogatási kérelmekből kiindulva a 2023-2027-es programozási időszakban továbbra is nagy hangsúlyt kell helyezni a helyi vállalkozások, valamint a civil szervezetek fejlesztésére, továbbá a turisztikai tevékenységek ösztönzésére, főként az alsó Ipoly-menti térségben.

Nagyon sok önként vállalt feladatot teljesítettünk, bemutattuk magyarországi partnereknek, külföldi vendégeknek, hogy a Dunakanyar bal partja is csodálatos, az Ipoly-menti kis településeink mind-mind ékszer. Ahol csak tudtunk, részt vettünk a településeink életében, rendezvényein. Fórumokat, megbeszéléseket, rendezvényeket, nyílt közgyűléseket tartottunk, kihasználtuk a közösségi oldalakat is arra, hogy elérjük az embereket. Eddigi tevékenységek közül a térségben rendezett falunapok, helyi termékes rendezvények, az országos és regionális rendezvények (REL Expo), valamint nemzetközi (észtszlovák-magyar) kapcsolatok kiépítése jelentette, melynek célja a fiatalok helyben tartása, helyi termékek fejlesztése, helyi termelők kultúrákkal kapcsolatos tudás átadás volt.

Működési költségeinket végig a meggondolt gazdálkodás jellemezte, a működési költségeink terhére is pályázatokat írtunk ki.

- A helyi kapcsolatokat erősítették, a közösséggé formálódást, az egymásra figyelést segítették az Egyesület saját pályázatai is (mind a gyerekek, mind a felnőtt korosztály körében).
- Térségünkre kíváncsi külföldi delegációkat fogadtunk. Fontosnak tartjuk ezeket a látogatásokat, hiszen a megvalósult projekt látogatásokkal egybekötött program alkalmával lehetőség nyílik a közvetlenebb párbeszédre, kapcsolatépítésre is.
- Egyre több helyi piac nyílik egyesületünk területén, felismerve azt, hogy segíteni kell a helyi termékek piacra jutását. Ennek elősegítése érdekében egyesületünk is működtet helyi termelők piacot és online piacteret, jól felszerelt infrastruktúrával Szobon, melyet saját megnyert pályázatunk útján indítottunk el.

Nemzetközi pályázat keretében szintén a térségi zöldség- és gyümölcsstermelés és feldolgozás fellendítését, valamint a kézműves hagyományok továbbvitelét, továbbá a termelők képzését tűztük ki célul. Összességében elmondható, hogy a 2014-2020-as, valamint a 2021-2022-es átmeneti időszakban a HFS-ben megfogalmazott célokat sikerült a célkitűzéseken és az intézkedéseken keresztül összhangba hozni az EMVA forrásból finanszírozott pályázatokhoz. A pályázatok lehetővé tették a pályázók részére a megfogalmazott igények tényleges megvalósítását. Elmondhatjuk, azt is, hogy büszkék vagyunk az elért eredményekre!

Eredményességi mutatók:

- Eredményes gazdaságfejlesztés (főképp turizmusfejlesztés és helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés).
- Eszközbeszerzés terén a non profit szervezetek céljai elérésének támogatása.
- Élénk érdeklődéssel kísért felhívások, nagyszámú pályázók, nyertesek.
- LEADER jogcímben alulról jövő kezdeményezett pályázati felhívások a térség igényének figyelembevételével.
- Folyamatos tagfelvétel biztosítása a kezdetektől (2 egyesületi tag ajánlásával).
- Folyamatos kapcsolattartás magyar és külföldi akciócsoportokkal, egyesületünk bemutatása országos rendezvényeken.
- Folyamatos egyeztetés a Szobi járás területén vállalkozókkal, helyi termelőkkel, önkormányzatokkal, közéletiekkel, egyre élénkülő civil szervezetekkel.
- A térségen belüli együttműködések, a közös gondolkodás alapjainak lerakása.
- Egyesületünk megnyert pályázataival is segítette a helyi termékfejlesztés-, a helyi termelői piacok kialakításának úttörő jellegének-, turisztikai összefogás elindításának biztosításával.

Módosításra, vagy további fejlesztésre szoruló tevékenységeink:

- Egyéb források felkutatása nagyobb számban a kevés fejlesztési forrás miatt.
- Területi kommunikáció, marketing erősítése.
- Térségen belüli együttműködések hatékonyabb egyeztetése, együttműködések ösztönzése a megnyert pályázatok hasznosulása érdekében.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
-					

Eredménytelen intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással

Nem releváns.

6. Külső koherenciák azonosítása

A tevékenységszintű lehatárolás alapjai:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

Külső koherenciák azonosítása a KAP ST-ben foglaltak alapján:

A támogatáspolitikai programok koordinációjának két alapvető eleme a lehatárolások meghatározása (a potenciálisan átfedő területek kettős finanszírozásának elkerülése érdekében) és a beavatkozások közti lehetséges szinergiák (egymást erősítő hatások) tudatos tervezése.

A HFS elsősorban a tevékenység, másod sorban pedig a projektszintű lehatárolásokat részesíti előnyben annak érdekében, hogy ne a programszinteken rögzített és így nehezen módosítható, rugalmatlan feltételek határozzák meg egyes felhívások és projektek támogathatóságát, csökkentve annak kockázatát, hogy célcsoportok, fejlesztési igények maradnak finanszírozás nélkül a rugalmatlan szabályok miatt.

Tekintettel arra, hogy a LEADER Programon keresztül támogathatóak olyan projektek, amelyek a léptékük, vagy a tevékenységi körük miatt máshonnan nem juthatnak fejlesztési forrásokhoz, viszonylag kisebb komplementer halmaz értelmezhető az átfedések tekintetében.

KEHOP Plusz

A KEHOP Plusz többek között vízgazdálkodással és katasztrófakockázat-csökkentéssel, környezet- és természetvédelemmel, megújuló energiagazdasággal, klímasemlegességre való igazságos átállással, továbbá körforgásos gazdasági átállással foglalkozik.

A természetvédelemmel összefüggő beruházások esetében a KAP Stratégiai Terv elsősorban mezőgazdasági területekre, míg a KEHOP Plusz természetvédelmi területekre koncentrál, ahol például a Natura 2000 területek között lehetne átfedés, mely azonban projektszinten kezelhető.

TOP Plusz

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának számító Budapest területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. Elsősorban helyi önkormányzati fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája ennek kapcsán kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és -bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

A korábbi szabályozás, mely szerint 10.000 fő feletti településeket a TOP, 10.000 fő alatti településeket a VP keretében támogatnak a programok, jelenleg nem része a szabályozásnak. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv is támogatja a vidéki térségeket. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a két forrás összehangolásával az egyes projektek egymás hatását megsokszorozva, a teljes értéklánc mentén biztosított lehessen a fejlesztések finanszírozása. A szinergia lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében koordinációs mechanizmust működtetünk a két program között, miszerint a vidékfejlesztési beavatkozások esetében a szinergia helyi szintű megvalósításáért felelős szervezetek, a LEADER HFS-ek felülvizsgálata során vizsgálatra kerül az érintett megye Integrált Területi Programja.

A KAP Stratégiai Terv és a TOP Plusz program közötti lehatárolás

A KAP ST és a TOP közötti lehatárolást megkönnyíti, hogy két program időbeli csúszása miatt a TOP Plusz pályázatok legtöbb esetben jóval előbb megjelennek, mint a KAP kiírások, így ritkán fordulhat elő, hogy két kiírás egyszerre, vagy közel egymáshoz nyílik meg.

EFOP Plusz

Az EFOP Plusz prioritások lefedik a köznevelési, az egészségügyi, a társadalmi felzárkózási, szociális, család- és ifjúságügyi, társadalmi innovációs, valamint leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedéseket.

Az EFOP Plusz társadalmi felzárkózási prioritási tengelyén, tervezetten a termelő–műhelyek kerülnek támogatásra, míg a KAP Stratégiai Terv keretében a társadalmi vállalkozások fejlesztésére allokálnak forrást. A jelenlegi tervek alapján a termelőműhelyeket bármilyen szektorhoz kötődően létre lehet hozni, akár mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan is, továbbá az intézkedésben a támogatást igénylők között - szektorokra vonatkozó korlátozás nélkül - megjelennek a nonprofit gazdasági társaságok, valamint civil szervezetek is.

GINOP Plusz

GINOP Plusz elősegíti, összhangban a vonatkozó uniós stratégiákkal a magyar vállalkozások technológiaváltásához, digitalizációs és innovációs képességeinek megerősítését, valamint hozzájárul a munkavállalók képzéséhez, termelékenységükés hozzáadott értékük növelése érdekében.

A Partnerségi Megállapodás alapján a vállalkozásfejlesztést a GINOP Plusz támogatja. 2020-tól a GINOP hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az élelmiszeripari vállalkozások kizárásra kerültek, ezek 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP Stratégiai Tervből kaphatnak támogatást.

DIMOP Plusz

A DIMOP Plusz egységes szolgáltatási rétegeken keresztül, adatintenzív megközelítésben járul hozzá az egyes szakpolitikai feladatok digitalizációs beruházásaihoz és ilyen módon átfogó megoldásokat támogat, amelyek egy-egy ágazati célkitűzés megvalósulása mellett egységesen támogatják a digitális transzformáció folyamatát. A DIMOP Plusz jellemzően országos léptékű beruházásokra fókuszál és elsősorban nem mezőgazdasági / vidékfejlesztési témájú fejlesztések végrehajtását tervezi, mégis több szinergia lehetőség azonosítható a két program között. Releváns: a DIMOP Plusz pluszponttal támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek egy, a KAP Stratégiai Terv által finanszírozott okosfalú stratégiával vannak összhangban.

IKOP Plusz

Az IKOP Plusz felelős a magyarországi közlekedési helyzet fejlesztéséért, ami magába foglalja a kötöttpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházásokat. Az IKOP Plusz fejleszteni fogja a vidék elérhetőségét is biztosító közlekedési hálózatokat.

Magyar Falu Program (MFP)

A Magyar Falu Program (MFP) a településhálózat több mint 90 százalékát, és a népesség mintegy harmadát adó, 5000 főnél nem nagyobb lakosságú kisvárosok és községek fejlesztését támogatja a következő területeken: vidéki szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése, vidéki civil közösségek támogatása, kistelepülésen élők lakhatási feltételeinek javítása, alsóbbrendűúthálózat fejlesztése hazai forrásból, valamint falusi mikro-vállalkozások támogatása uniós (GINOP Plusz-1.2.2-22) forrásból.

A nagymértékű átfedési lehetőségek okán alkalmazzuk a projektszintű lehatárolásokat.

Vármegyei Integrált Területi Programok

A Vármegyei Integrált Területi Programokkal kapcsolatos leírást a HACS-oknak kell megadniuk az érintett vármegye kapcsán.

Vármegyei Integrált Területi Programok: A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban (továbbiakban: „Konceptió”) megfogalmazott jövőkép a következő: „Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”. A Konceptió javaslattevő kötetében megfogalmazott célrendszer három nagy átfogó célt tartalmaz

A célrendszer struktúrájának felépítése során három nagy átfogó célt határoz meg:

1. Társadalmi megújulás (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);

2. Gazdaság dinamizálása (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);

3. Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása (A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet); Az átfogó célokon belül ágazati és területi stratégiai célok kerültek meghatározásra.

Pest vármegye Területfejlesztési Programjában a 2021-2027-es tervezési időszakra a Koncepcióban meghatározott célokra építve öt prioritás került meghatározásra, melyek kiterjednek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére.

Ezek a következők:

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégióknak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókát segítő megyei társadalom építése Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A vármegyei fejlesztési terv támogatásaitól való lehatárolás során valamennyi intézkedés esetében azonos célterület lehatárolást szükséges alkalmazni, amelyen belül az egyes felhívások esetében a projektkiválasztás során feltétel a HACCS működési területén bejegyzett székhely és/vagy telephely a támogatást igénylők számára.

A vármegye Integrált Területi Programja fejlesztendő térségként jelöli a Szobi járás térséget, mint leszakadás irányát mutató térség. A leszakadás irányába mutató folyamatokat a helyi erőforrásokra alapozva, célzott módon kívánja megállítani Pest Vármegye Önkormányzata. Meghatározásra került a leginkább érintett 7 térség. A Szobi, az Aszódi kistérség, a Nagykátai, a Ceglédi és Nagykőrösi, valamint Dabas és Ráckeve járása.

A népesség összetételének (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében kimutatható hátrányban van az Ipolymente, valamint átlag alatti vállalkozássűrűség jellemzi a Szobi járást, mely területen magasabb a mezőgazdaság, ipar és építőipar aránya, alacsonyabb a szolgáltató szektor aránya. Mivel a térség Pest vármegyén belül nem rendelkezik megfelelő közlekedési kapcsolattal, ezért elmaradtak a külföldi működő tőke beruházások is.

7. Helyzetfeltárás

7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása

Térszerkezeti adottságok

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület által képviselt terület közlekedés szempontjából megosztott. Míg a déli területek élvezik a főváros közelsége által adott előnyöket, addig az északi települések közlekedése nehézkes. A települések a térség fő közlekedési útvonala (12. számú főútvonal) mentén helyezkednek el, amely a Duna és az Ipoly vonalát követve halad észak-déli irányban. Bernecebaráti és Kemence lakói a 2-es számú út felől is közlekedhetnek.

A legközelebbi autópálya csomópontig minden település legalább fél órára található, és ennél még nagyobb távolságra van a főváros, ami jelen esetben a vármegyeszékhely is. Négy olyan település van a térségben, amely bármilyen főbb csomóponttól több mint fél óra távolságra található, sőt a vármegyeszékhely és az autópálya csomópontok eléréséhez ezeknek a települések lakóinak közel egy órát kell utazni.

Ugyanakkor nem csak a nagy távolságok érintik hátrányosan a települést. Hiányzik a határon átnyúló tömegközlekedés. A 2014 -2020-as ciklusban épült meg Ipolydamásd és Helemba közötti híd, átadására 2023-ban került sor. Ennek hiánya korábban nem csak a közlekedést nehezítette meg, de gazdasági hátrányai is voltak. Hátrányosan befolyásolta a munkavállalást, a gazdaságok fejlődését, a térségek közötti együttműködést, a helyi termelők termékeinek az értékesítését is.

A határ közelsége pozitívan érinti a területünket főleg hagyományőrzésben és kultúránk fenntartásában. Ezek az ún. falunapokon, testvértelepülések közötti kapcsolatépítésben jelennek meg.

Amennyiben a közlekedés turisztikára kifejtett hatását nézzük, a főváros közelségéből adódó közlekedési adottságok - közút, vasút, kerékpárút – lehetővé teszik a térség egészének turisztikai fejlődését, melyhez társul a speciális helyi – vízi, 3 db keskeny nyomtávú kisvasúti – közlekedési infrastruktúrája. Ezekhez fontos lenne olyan szolgáltatásoknak is társulnia, amelyek kiegészítik a láttnivalókat, pl. falusi vendégasztal, lovas tanyák, kalandparkok stb.

A településképet a hagyományos falusias kép jellemzi.

Környezeti adottságok

A térség kedvező környezeti-, táji-, természeti-, és kulturális adottságokkal rendelkezik.

A Börzsöny-hegység az Északi- középhegység része, területe kb. 600 km², vulkanikus hegység, amely ebből adódóan magas hegycsúcsokkal és gerincekkel tagolt felszíni forma (legmagasabb csúcsai: a Magosfa 916 m, a Csóványos 938 m, a Nagy-Hideghegy 864 m a Nagy-Inóc 826 m). Négy kistájra lehet osztani (Északi-Börzsöny, Központi-Börzsöny, Délnyugati-Börzsöny, Dél-Börzsöny), amelyek mindegyike érinti az egyesület területét. Említést érdemelnek a hegység déli részén kialakult kismedencék, amelyek a vulkanikus mozgások nyomán alakultak ki (Márianosztra-, Kóspallagi-, Szokolyai-, Királyréti medence).

A területet a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozó 18 ezer hektár erdőterület uralja.

Az Ipoly folyó a Börzsönnyt északról megkerülve, annak nyugati oldalán dél felé haladva folyik a szlovák-magyar határ mentén, majd Szobnál éri el utolsó szakaszát és torkollik a Dunába. Jelentősebb mellékvizei az illetékességi területen a Kemence-patak és a Börzsöny-patak.

Növényzetét tekintve erősen degradált, a folyó menti homokterületek nagyrészt elakácosodtak. A térséget legnagyobb vízfolyása a területet dél felől határoló Duna, amely magas vízhozamú, a nemzetközi hajózás fő útvonala, kapcsolatot jelent Budapest és Bécs között, azonban elválasztja a közúti közlekedéstől, a pilisi oldaltól a térséget. Ebből a szempontból a Duna kulcsszerepe vitathatatlan, hasznosítása sokoldalú. Mint vízi út ma még csak részben kihasznált, az európai integráció előrehaladásával azonban a dunai hajózás bővülése prognosztizálható. A vízminőség javulása szükséges ahhoz, hogy a Duna és az Ipoly rekreációs jelentősége a jövőben növekedjen.

A védett területek a Duna-Ipoly Nemzeti Park területéhez tartoznak, szinte mind a 17 település területét érinti a védett kategóriába tartozó terület. A legnagyobb védett területekkel rendelkező települések: Nagybörzsöny, Kemence, Perőcsény és Bernecebaráti. A NATURA 2000 területek nagysága közel megegyezik a védett terület összes kiterjedésével.

A térség környezeti állapota a levegő minőségét tekintve jónak mondható, mivel a terület egésze mentes a jelentősebb szennyező forrásoktól, de a fokozódó környezetterhelés sajnos az akciócsoport területét is fenyegeti. Légszennyezettséget elsősorban a lakossági fűtés és a közlekedés okozza. A térségben található vízfolyások vízminősége változó, a kisvízfolyások minősége jó állapotú pl.: Bernecei-patak, Börzsöny-patak vagy Kemence-patak. Az Ipoly, mint a térség második legnagyobb vízfolyása gyenge állapotú. A vízminőséget befolyásoló szennyező források közül jelentősek a kommunális szennyvizek és a települési csapadékvizek, valamint hulladék elhelyezése. A településeken tájsebek is megjelennek, ilyenek az illegális hulladéklerakók a bányaterületeken, (andezit bánya, Szob; mészkőbánya, Zebegény). Ezen adottságok mellett is fontos lenne környezeti szempontokat figyelembe véve és azt erősítve, a megújuló energiahasznosítás és zöldítés előtérbe helyezése, hiszen jelen helyzetben ez a térség egy újabb gyengeségeként említhető, aminek a környezeti hatása mellett gazdasági hatása is lenne a térségre.

A térség legjelentősebb földhasználati módja az erdő, amely az összes terület több mint 55%-át teszi ki. A terület kezelését és gazdálkodási feladatait döntő többségben (77%) az Ipoly Erdő Zrt., kisebb mértékben (23%) magángazdálkodók végzik (a gazdálkodással, fakitermeléssel érintett erdőterületek aránya kb. (9%). Jelentősebb erdő területek a térség magasabb (300 m feletti) térszínein találhatóak összefüggő erdőségek formájában. Az erdő területek kb. 77 %-a védelem alatt áll, és a Duna-Ipoly Nemzeti Park területén helyezkedik el.

A Börzsöny erdeiben jelentős a vadgazdálkodás (vadászat) is. Továbbá jelentős a szántó, mely a térség területhasználatának kb. 23 %-át teszi ki, tehát igen jelentős ennek a földhasználati módnak az aránya. A jellemző földhasználatok még a gyümölcsösök (10%-os területarányal). A településeken a gyümölcsstermesztésnek azon belül is a bogyós (málna, ribizli) gyümölcsösök termesztésének és feldolgozásának nagy hagyománya van. A legelőterületek szórtan helyezkednek el, kb. 5%-os arányban.

Kulturális erőforrások

A térség településein található kulturális intézmények (művelődési házak, könyvtárak, közösségi házak) összeségében szinte minden településen rendelkezésre állnak, ezek többsége a 2014-2020-as programozási időszakban felújításra, korszerűsítésre került (több közösségi és kulturális intézményi épület korszerűsítését érintette megújuló energia alkalmazását segítő beruházás), emellett a műszaki feltételek javítására is több intézményben sor került. A 2023-as évben színvonalas oktatási és konferencia központ került átadásra Ipolydamásdon. Az intézmények és közösségi terek kihasználtsága közel 100%-os, ugyanis a hét minden napján közösségi teret nyújtanak a helyi foglalkozásokat biztosító intézmények, szervezetek és személyek számára. Tudásátadás és csoportos foglalkoztatás, táboroztatás céljára több településen a helyi egyházközségek is biztosítanak helyszínt.

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület lefedettségi területén minden évben megrendezésre kerülnek több alkalommal is az adott településre jellemző, hagyományokat ápoló tematikus napok, illetve hagyományőrző rendezvények, melyek segítik a közösség kulturális életének biztosítását és fenntartását, az identitáserősítés, hagyományápolás, a lokális értékek biztosítása, a szükséges tudásátadás, a helyi cselekvés szükségességének tudatosítása céljából.

A COVID 19 világjárvány korlátozó intézkedései miatt a kulturális és közösségi élet nagymértékben háttérbe szorult, ugyanakkor nagy hangsúly helyeződött az online rendezvények megtartására. A COVID 19 világjárvány és az azt követő időszak eseményei kimutatták, hogy nagy igény van a személyes kapcsolatokra és társas és közösségi tevékenységekre, melynek nem csak mentális okai vannak, ugyanis az emberi erőforrás fejlesztése, a közösségi értékek ápolása, a hátrányos helyzetű térségek és rétegek esélyegyenlőségének javítása csakis a kulturális ágazat együttműködésével lehet eredményes.

A társadalom állapota

Az akciócsoport által lefedett terület **összlakossága 25 297 fő**. Két város és tizenöt község található a térségben. A legnagyobb település Nagymaros, 5085 lakossal, a legkisebb pedig Tésa, 90 lakossal.

A térség valamennyi településére általánosságban elmondható, hogy növekedtek az öregségi mutatók, Kemence és Perőcsény a két legmagasabb öregségi mutatóval rendelkező település. A népesség fogyás pozitív fordulatot vett, valószínűleg a Duna-menti településeink jó földrajzi helyzete, a vidékies hangulata és a fővároshoz való közelsége és ezzel

együtt a viszonylag jó közlekedés is közrejátszott abban, hogy a térséget sújtó népességfogyás, elsősorban a betelepedésnek köszönhetően pozitívvá alakuljon.

Végzettség szempontjából, amennyiben az akciócsoport teljes területét nézzük, az országos átlagtól nem marad el, viszont már a Pest vármegyei adatokkal összehasonlítva van némi lemaradásunk. Ha külön, településenként nézzük, akkor látni lehet, hogy öt kiemelkedő település van, ami a teljes akciócsoport által lefedett térség átlagát megemeli, és árnyalja a képet, de a Szobi Járás többi tizenkét települése lemarad az országos átlagtól. Tésán, Ipolydamásdon és Márianosztrán is alacsony a legalább érettségivel rendelkezők aránya, messze lemarad a járás átlagától. A térség vállalkozóinak, szolgáltató szektorának munkaerő igényeit nehéz kielégíteni a helyi munkaerő kínálatból, mert hiányzik a keresletnek megfelelő jól elérhető rendszeres szakképzési lehetőségek nyújtó intézmények.

Olyan betöltetlen álláslehetőségek jelennek meg, amelyeket szakképzettség hiányában nem tudnak kihasználni. A diplomával rendelkezők nehezen találnak térségünkben munkát, leginkább Vácon vagy Budapesten helyezkednek el, sokszor munkahely közelébe költöztetve családjukat. Három településen nincsen sem óvoda, sem általános iskola: Ipolytölgyes, Tésa, Perőcsény. Az általános iskolások és óvodások száma összefügg a település lakosság számával, de vannak „gyűjtőpontok” is, ilyen Bernecebaráti, ahova a Nógrád vármegye szomszéd településeiről, valamint Kemencéről, Tésáról és néhány gyerek Vámosmikoláról és Perőcsényről is oda jár. Szob, Kismaros, Nagymaros, Szokolya, Zebegény és Letkés is ilyen település. Ezért is fontos lenne a megfelelő közlekedés a térségben, hogy ne csak a munkahelyükre utazók, hanem az iskolás gyerekek is kényelmesen és időben elérhessenek az iskolákba, óvodákba. (A szobi gimnáziumban tanuló bernecebaráti és kemencei fiataloknak a reggel 6 órás busszal el kell indulni, mert más lehetőség nincs, viszont így a tanítás kezdetéig negyvenöt percet kell várakozniuk.)

A **foglalkoztatottak** arányát megnézve itt is vannak lemaradó települések. A Pest vármegyei átlagot (66,8%) csak három település haladja meg, Kismaros, Ipolydamásd, Verőce. Három településen a foglalkoztatottak aránya az ötven százalékot sem éri el: Nagybörzsöny (49,1%), Márianosztra (29,7%), Ipolytölgyes (28,8%).

Magas presztízsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatottak aránya a térség déli részén fekvő településeken jellemzően magasabb (Verőce, Kismaros, Nagymaros, Zebegény).

Munkanélküliségi ráta tekintében összességében csökkenő tendencia mondható el, azonban a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők száma jelentősen megemelkedett (22,4% 2022-ben) a korábbi évekhez képest, ebből a 45 év feletti munkanélküliek száma szintén jelentős (59,66% 2022-ben). Jelenleg az egyesület területén 12 településen 50 % vagy a feletti a 45 évnél idősebbek aránya a munkanélküliek körében. Ezeket a munkanélkülieket a tartós állástalanság fenyegeti, hiszen ebben a korban nehéz már munkát találniuk, nehezebben alkalmazzák őket. A legmagasabb arány Tésa településre mondható, ahol 100%-ban 45 év feletti munkavállalók vannak nyilvántartásban hosszú ideje, Kóspallag településen is átlag feletti értéket képvisel, ugyanis 83% az arány.

Tapasztalataink alapján egyre több a képzett fiatalok száma, akik viszont a szakképzettségüknek megfelelően nem találnak munkát, így a költözés mellett döntenek. A térség imázsa folyamatos átalakuláson megy keresztül, negatív irányba, ahogy a fiatalok körében végzett kutatás eredményei is alátámasztják.

A kutatás eredményeiből az is kitűnik, hogy a munkaerő-kereslet és -kínálat nem elégíti ki egymást. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknek kevesebb lehetőségük van elhelyezkedni, viszont azok a vállalkozások, amelyek szakmunkásokat keresnek, nem tudják feltölteni a megüresedett posztokat, mert nincsenek megfelelő szakemberek az állás betöltésére. Emiatt is fontos lenne olyan szakmai képzéseket indítani, amelyek gazdasági adottságainkra építenek, lefedik a helyi keresletet, lehetőséget adnak munkahelyteremtésre, és ezzel együtt beindíthat egy olyan pozitív gazdasági folyamatot, amely demográfiaiag is hatással lenne a térségre (csökkenne az elvándorlás és ezzel együtt lassulna az elöregedés).

A térség **csatornázása és ivóvíz hálózata** elmarad az országos átlagtól. Az akciócsoport területén van öt település, amely nem rendelkezik csatornarendszerrel, Bernecebaráti, Kemence, Tésa, Perőcsény, Vámosmikola. Az ivóvíz ellátás minden

településen hálózaton belül elérhető, de **a hálózatba kapcsolt lakások aránya sajnos tíz százalékkal lemarad az országos, de a vármegyei átlagtól is.** A **gázfogyasztók** száma is messze elmarad a Pest vármegyeiek számától. **Az egész térségben a Pest vármegyei átlagértéket egy település sem éri el**, ahol a gázfogyasztók száma, száz lakosra bontva 61,66, ebből a szempontból legfejlettebb település Zebegény sem éri el ezt a számot.

Az **internet ellátottságban** nagy eltérés van a települések között, míg az akciócsoport délen található településein kiemelkedően magas a legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet hozzáféréssel rendelkező lakosok száma, addig Tésa (9,9), Perőcsény (36,8), Ipolydamásd (49,2), Nagybörzsöny (76), Ipolytölgyes (94) községekben a 100 főt sem éri el ez a szám. Mivel sok esetben a távmunkának (ami a koronavírus alatt egyre népszerűbb lett) ez a fő alapja, fontolóra kellene venni az internet hozzáférés fejlesztésének a lehetőségét a lemaradó térségekben.

A társadalmi problémák kezelésében, megoldásában a **civil szektornak** is nagy szerepe van, ezért is fontos ezeknek a szervezeteknek a jelenléte, hiszen a helyi önkormányzatoknak, intézményeknek sok esetben sem kapacitásuk, sem anyagi forrásuk sincs arra, hogy a problémákat maradéktalanul megoldják. Az aktív civil szervezetek jelenléte nagy segítség egy település életében, ha csak a közösségi élet szervezésében is veszik ki a feladatukat, de fontos lenne a lakosság szemléletformálásában játszott szerepük is. Az akciócsoport területén 6,87 db nonprofit szervezet jut ezer lakosra a térségben. A civil szervezetek mellett, vagy velük együtt megjelennek a vallási közösségek is. A Ciszterci Nővérek fontos szerepet vállalnak a közösségben. Gyümölcsfeldolgozással, méhészettel is foglalkoznak. Ugyanakkor rendszeresen fogadnak vendégeket és működtetnek egy orvosi rendelőt is. Működik a térségben Baptista szeretetszolgálat, akik rendszeresen meleg ételt biztosítanak a rászorulóknak, a Caritas illetve a református egyház is rendszeresen gyerekeket és fiatalokat táboroztat a térségben.

A gazdaság helyzete

Az akciócsoportunkat a határmentiség jellemzi, ami egyik fő lehetősége a területnek. Ezzel a lehetőséggel él is az egyesület az INTERREG V-A program járásba behozatalának segítségével, több helyi piac megalakulásának támogatásával. Az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem a Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület által képviselt területen a 2022-es adatok alapján 1.678.464,31 Ft volt. Ez az összeg valamivel alacsonyabb, mint a magyarországi átlagérték, illetve a Pest vármegyei jövedelem. Ez mutatja, hogy vármegyén belül nem szerepel túl jól az akciócsoport által lefedett térség. A térségen belül a legmagasabb az egy lakosra jutó nettó jövedelemmel rendelkező település, majdnem a kétszerese a legalacsonyabb egy lakosra jutó nettó jövedelmű településnek. Míg Zebegényben 1.965.304,22 Ft vagy Kismaroson 1.922.183,95 Ft az egy főre jutó éves nettó jövedelem, addig Tésa alig haladja meg a 1.159.938,76 Ft-os értéket.

Ezek az adatok is azt mutatják, hogy ez a járás Pest vármegyén belül továbbra is gazdaságilag elmaradott térség, úgynevezett leszakadó járás, melynek nagy szüksége van a fejlesztésre és a támogatásra, hogy elérje a vármegyei szintet.

A Közép-Magyarországi Régió a fejlett kategóriába tartozik, emiatt nem jogosult megfelelő mértékű kohéziós támogatásra. Budapest része a Közép-Magyarországi Régiónak. A főváros hatással van az egész térségre, valamint az agglomerációs települések is jelentős fejlettséggel bírnak. Az egy főre jutó GDP a 2021-es utolsó adat alapján, Pest vármegyét megelőzi több olyan vármegye is, amely része a konvergencia programnak, ilyen Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron vagy Fejér vármegye annak ellenére, hogy a Közép-Magyarországi Régió az egy főre jutó GDP tekintetében első helyen van az országban. A vármegye esetében a GDP növekedési ütem 12,3%-kal alacsonyabb, mint az országos átlag, ez jelentős lemaradást jelent a többi vármegyéhez képest. Fontos tény, hogy míg a többi vármegyénél látunk egy lassú felzárkózást az országos átlaghoz képest, addig Pest vármegyében egy 9,5% pontos lemaradás könnyelhető el.

A **tájhasználati módok** kedvező arányából adódóan az **ökológiai gazdálkodás** és az állattartás feltételei adottak, melyek a speciális gyümölcsstermesztési sajátosságokkal (legfőképpen börzsönyi boggyósgyümölcsök és csonthéjasok) kiegészítik a térség mezőgazdasági tevékenységeit. Mivel a térség a nemzeti park területén helyezkedik el és része a Natura 2000 tájvédelmi programnak is, a gazdálkodásra alkalmas területek olyan adottságokkal rendelkeznek, melyeket az ökológiai

gazdálkodásban ki lehetnek használni. Sajnos a térség ezen adottságokkal nem él teljes mértékben, van még kihasználatlan lehetőség. Például vadon termő gyógynövények igen széles palettája megtalálható a térségben, de senki nem foglalkozik ezeknek a gyűjtésével és feldolgozásával.

Állattartás szempontjából kiemelkedő területek Letkés, Kémence és Márianosztra. Letkésen magas a tyúkállomány, Kémencén a szarvasmarha állomány. Adottak a legelők, kaszálók, azonban hiányoznak a vágóhidak, vágópontok, amelyek jelenléte sokat segítené a gazdáknak a húсарu feldolgozásában, kevesebb szállításra lenne szükség, mely nem csak gazdasági, de környezeti szempontból is fontos lenne.

A gazdag gyümölcsstermesztési hagyományokra építkezés az egyik fő jellemzője a térségnek.

Győri és Szabó (2010) leírják, hogy az 1930-as években a Dunakanyar lett az egyik első és mindmáig az egyik legfontosabb bogyóstermő-vidéke az országnak. A termőtáj központja Nagymaros, ahonnan elterjedt a szamócatermesztés a Szentendrei-szigetre, a málnatermesztés az Ipoly mentére és a Börzsöny heglábi területeire.

A gyümölcsösök (10%-os területarányal) nagy kiterjedésű területei Bernecebarátiban, Perőcsényben, Ipolydamásdon, Szobon találhatóak. A településeken a gyümölcsstermesztésnek azon belül is a bogyós (málna, ribizli) gyümölcsök termesztésének és feldolgozásának nagy hagyománya van, mégis komoly veszély ennek a hagyománynak a kiveszése. Ezért is lenne nagyon fontos a térségben a feldolgozó üzemek megléte. A helyi, feldolgozott termékek még nem jutottak el olyan szintre, hogy akár az egész ország kedvencévé válhassanak. Ehhez megfelelő mennyiség, minőség, feldolgozó kapacitás, logisztika és marketing munka szükséges, hogy ne csak az önellátásra rendezkedjenek be az ezt felvállalók. Az élelmiszer feldolgozó üzemek kihasználatlanságának, valamint új üzemek megtelepülésének legfőbb oka a széttagolt településszerkezet kapcsán kialakult magas logisztikai költségek. Ez jellemző a helyi termékekre is, a magas árak a népszerűségüknek gyors hanyatlásához és a fizetőképes kereslet elmaradásához vezethet.

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület által képviselt területen a működő **vállalkozások száma** településenként nagyon eltérő, függetlenül attól, hogy a regisztrált önálló vállalkozások száma emelkedett az elmúlt években. Minél közelebb található a település a fővároshoz, annál nagyobb számban működnek vállalkozások az adott településen. Ebből is jól látszik, hogy mennyire fontos a megfelelő közlekedési viszony egy térség gazdasága szempontjából.

2022-ben 5470 volt a regisztrált vállalkozások száma, ebből legnagyobb számban Nagymaros településen található, legkisebb számban pedig Ipolytölgyesen.

A regisztrált őstermelők száma viszont csökkenő tendenciát mutat a korábbi évekhez képest, mely az elmúlt évek mezőgazdaságot érintő nehézségeivel magyarázható.

A térségben a mezőgazdasággal foglalkozó termelők több mint egyharmada gyümölcsstermesztéssel foglalkozik, főleg az északi részére jellemző a bogyós gyümölcsök termesztése. Egynegyede zöldségstermesztést végez, amely az aránylag alacsony arány a nem megfelelő talajtípusnak tudható be. A piacokon alig képviseltetik magukat a zöldségstermesztők, leginkább a kereskedőket találjuk meg ezeken a kereskedelmi pontokon. A zöldségstermesztéshez hasonló számban (a mezőgazdaságot végzők kb. egynegyede) találhatóak a gabona- és takarmánystermesztők, valamint a legelőkkel rendelkező gazdák.

7.2 SWOT analízis

A SWOT jelentősége abban rejlik fejlesztési stratégiánk során – melyre mi is törekszünk -, hogy összeköti a feltárt tényeket, a közösség véleményét a javasolt stratégiával, azáltal hogy megnevezi a fejlesztési szükségleteket és a lehetőségeket a stratégia fő irányvonalainak kialakítása céljából. A vizsgálat részleteinek bemutatása miatt SWOT szöveges elemzését is elkészítünk a társadalom, gazdaság, környezet területére.

A SWOT kulcsfontosságú része maga az elemzés, amelynek során a térség adottságait (erősségeit és gyengeségeit) vetjük össze a külső tényezőkkel (lehetőségekkel és veszélyekkel). A listák összeállítása önmagában nem sokban járul hozzá a megalapozott stratégia kialakításához, de négy különböző stratégiai hozzáállást reprezentáló fejlesztési irányt szűrhetünk le (offenzív, fejlesztő, védekező, elkerülő stratégia). Ennek köszönhetően azonban könnyen határozhatjuk meg azokat a fejlesztési szükségleteket, amelyekre vonatkozóan beavatkozásokat tervezünk a Helyi Fejlesztési Stratégia keretében.

<p>ERŐSSÉGEK</p> <p>A térség kiemelkedő környezeti-, táji-, természeti és kulturális adottságokkal rendelkezik.</p> <p>Gazdag gyümölcsstermesztési és feldolgozási hagyományok élnek a területen, valamint a tájjellegre épülő turisztikai vonásleltár is nagy</p> <p>Az EUROVELO6 kerékpárút Szobi járás területét érintő szakasza szinte teljesen elkészült</p> <p>Fejlődik az ökológiai gazdálkodás és az állattartás a környezeti feltételeknek köszönhetően.</p> <p>Keskeny nyomtávú vasútvonalak épültek (kisvasút).</p> <p>A határmentiség közlekedési, munkavállalási, nemzetiségi potenciáljainak támogatása, és kapcsolódási pontok kialakítása (Ipoly-híd)</p> <p>Főváros közelsége, megépült gyorsforgalmi út (a térség déli részében)</p> <p>A mezőgazdasági termékek feldolgozására megfelelő mennyiségű alapanyag áll rendelkezésre és bizonyos termékekre létezik a kereslet is.</p> <p>Jó minőségű helyi termékekkel ellátott termelői piacok működnek a térségben</p>	<p>LEHETŐSÉGEK</p> <p>A környezeti adottságoknak megfelelő megújuló energiahasznosító berendezések arányának növelése.</p> <p>Öko-, vadászati-, horgász- és vízi turizmus iránt mutatkozik növekvő kereslet, amelyet integrált (holisztikus) fejlesztésben lehet megvalósítani. (Hiszen a kellő környezeti elemek már rendelkezésre állnak)</p> <p>A rel termékek iránt mutatkozó növekvő keresleti trendek, az országos mértékű lakossági szemléletformálásnak köszönhetően</p> <p>Országos szemléletformálási és identitástudat formáló jó gyakorlatok alkalmazása</p>
<p>GYENGESÉGEK</p> <p>Megújuló energiahasznosítás aránya alacsony.</p> <p>A határon átnyúló közlekedés hiánya nincs jó hatással a terület turizmusára és a kapcsolódó gazdasági ágazatokra</p> <p>A közlekedési útvonalak terheltsége (12-es út) a térség déli részén</p> <p>Tömegközlekedés hiánya az Alsó-Ipoly menti térségben</p> <p>A térség alacsony fizetőképes kereslete (jellemzően az Alsó-Ipoly menti térségben)</p>	<p>VESZÉLYEK</p> <p>Fokozódó környezetterhelés a külső területről érkező turisztikai forgalom és az ipari tevékenységek externális hatásai miatt.</p> <p>A nem megfelelően összehangolt turisztikai fejlesztések a jelenlegi belső kínálat összeomlását eredményezheti.</p> <p>A kedvezőtlen helyi politikai döntések és a KMR forrásokból való kizárása miatt a feldolgozó üzemek letelepülésének elmaradása</p>

<p>Elveszni látszódnak a területet jellemző hagyományok - nincs kellő hangsúly fektetve a hagyományok őrzésére és ápolására.</p> <p>Alacsony a feldolgozott termékek aránya, aminek köszönhetően a kínálat bővülése elmarad. Ennek következménye a régi bogyógyümölcs termőtáj-imázs átalakulása.</p>	<p>Az öregedő társadalom nehezíti a fizetőképes kereslet növekedését a rövid ellátási láncban értékesített termelői termékekre.</p> <p>A 45 év feletti korosztályban növekszik a tartós álláskeresők száma</p> <p>A határmenti településeken erősödő migrációs jelenlétből adódó közbiztonsági fenyegetettség</p>
---	---

8. A stratégia beavatkozási logikája

A beavatkozási logika LEADER vonatkozású rövid összefoglalása

A LEADER beavatkozás a HFS-en keresztül, az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A KAP ST-ben foglalt SWOT elemzés erősséggként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását. E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata.

A SWOT elemzésben erősséggként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít. Az elemzés gyengeséggként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit. A fenti erősségre és gyengeségre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A SWOT elemzésben gyengeséggként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei. Erre reagál az a szükséglet, amely az életminőséget

emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképével összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

A helyi szintű potenciál jobb mozgósítása érdekében meg kell erősíteni és elő kell segíteni a közösségvezérelt helyi fejlesztést. Ennek figyelembe kell vennie a helyi igényeket és lehetőségeket, valamint az adott társadalmi-kulturális jellemzőket, és elő kell mozdítania a strukturális változásokat, a közösségi kapacitás építését és az innováció ösztönzését.

8.1 A stratégia jövőképe

A Helyi Fejlesztési Stratégia kialakítása során figyelembe vettük a helyi igényeket és lehetőségeket, valamint az adott társadalmi-kulturális jellemzőket, törekedve, hogy elősegítse a helyi gazdaság fejlesztését, a helyi és térségen belüli közösségek kialakítását és megerősödését, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását megerősödésüket, a környezeti fenntarthatóság és innováció ösztönzését.

A helyzetfeltárás során és a SWOT analízisben feltártak tükrében határoztuk meg az alábbiakban részletezetten a HFS jövőképét, céljait, prioritásait, a kapcsolódó tevékenységeket és mindezek mérésére szolgáló mutatókat.

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület stratégiájának célja, hogy reális képet adjon a térség gazdasági és társadalmi helyzetének megítéléséhez, behatárolja a térség célstruktúráját, így meghatározza a térség gazdaságfejlesztése számára legfontosabb feladatokat. Célja továbbá, hogy elkülönítse a lehetséges beavatkozási területeket és kezdeményezze a vidékfejlesztés hatékonysága szempontjából kulcsfontosságú együttműködések kialakítását önkormányzatok, intézmények, üzleti szervezetek és civil kezdeményezések között, továbbá, hogy mozgósítsa a térség gazdasági és társadalmi erőforrásait a gazdaság fejlesztése, a társadalomépítés és az élhetőbb táj érdekében.

Stratégiánk jövőképe, hogy hozzájáruljon jó minőségű helyi termékek és szolgáltatások előtérbe helyezésével egy élhető járás biztosításához, vonzó településekkel, továbbá elősegítse a települések közötti párbeszédet, a térség civil és gazdasági szereplői közötti együttműködést, a természeti és kulturális értékek megőrzését, tovább örökítését, a környezetvédelem és környezeti fenntarthatóság előmozdítását, valamint a szolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférést. Jövőképünk része a turizmus és vendéglátás, valamint az élelmiszerellátás minőségének és színvonalának javítása, a jó gyakorlati tapasztalatok megismertetése, fejlesztése. Ennek előmozdítása érdekében intézkedéseink között szerepel a helyi gazdaság élénkítése és fejlesztése mikrovállalkozások támogatásával, a munkahelyteremtés segítése a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásával, valamint a közösséget és helyi lakosságot érintő infrastruktúra fejlesztése, a helyi hagyományok ápolását és átadását segítő programok és kezdeményezések támogatása.

Mindezek megvalósítása érdekében folyamatosan párbeszédet folytatunk a településen élőkkel, valamint a térségben működő önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, vállalkozókkal és egyéb döntéshozókkal.

8.2 A stratégia célhierarchiája

A lenti célok országos volumenű célok, ezért természetesen nem mindegyik értelmezhető minden régióban, vagy akár járásban. **Kérjük, hogy válasszák ki a felsorolt célok közül azokat, amelyek a fejlesztési elképzelések között a legdominánsabban jelennek meg.** A célok száma ne legyen túl sok, maradjon kezelhető (3-4 cél javasolt). A megadott céloknak szerepelniük kell az intézkedések leírásaiban, így meg kell, hogy jelenjenek a későbbi helyi felhívásokban is.

Egyéb specifikus cél megjelenítésére is van lehetőség, azonban a vonatkozó szabályok betartása mellett. A megjeleníteni kívánt célok alcélokra is bonthatóak.

A legfontosabb kiválasztható célok:

- a vidéki térségekben a mikro- kis- és középvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése;
- társadalmi vállalkozások indítása, tevékenységének fejlesztése;
- helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése;
- kis eszközigenyű élelmiszer-feldolgozási beruházások fejlesztése;
- helyi kézműves-és kisipari réteg fejlesztése (pl: festő, kőműves, asztalos, autószerelő stb);
- helyi gazdaságfejlesztési célú együttműködések létrejöttének elősegítése, ismertségének növelése, értékesítésének támogatása;
- a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájárásának előmozdítása;
- közös termelői értékesítési pont/doboz/szatyor rendszer kialakítása;
- megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten;
- okos falu (smart village) stratégiák elkészítésének elősegítése;
- a vidéki térség, mint vállalkozási tér és lakóhely erősítése;
- helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutatókomplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása;
- a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése;
- az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása;
- közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése;
- a fiatalok helyben tartásának támogatása, letelepedésük segítése, az elvándorlás megelőzése;
- kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése, esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás javítása.

A kiválasztott célokat kérjük, hogy rövid indoklással lássák el: miért arra esett a választás, és miként azonosíthatóak a HACS tervezési területén. Specifikus célok megadása esetén ügyeljenek arra is, hogy azok megvalósulását mérni kell, ezért kizárólag olyat adjanak meg, amely egzakt módszerekkel kimutatható és reális.

Átfogó célok

- 1. Együttműködő és helyi erőforrásokat felhasználni képes fenntartható és versenyképes vállalkozások megerősödése.**
- 2. Javuló helyi társadalmi viszonyokra és esélyegyenlőségre építő közösségek fejlesztése.**
- 3. Környezeti fenntarthatóság és környezetvédelem**

Specifikus célok

- 1. Együttműködő és helyi erőforrásokat felhasználni képes fenntartható és versenyképes vállalkozások megerősödése.**
 - a vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése;

- helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése;
- kis eszkozigenyu eelismiszer-feldolgozasi beruhazások fejlesztése;
- helyi gazdaságfejlesztési célú együttműködések létrejöttének elősegítése

Céljainkkal, intézkedéseinkkel az egyesületünk területén élők két legfontosabb igényét próbáljuk javítani. A Közép-magyarországi Régió speciális helyzetét az okozza, hogy az egy főre jutó GDP tekintetében - Budapest hatása miatt - a közösségi átlag fölött áll, ezért – eltérően a többi hat magyar régiótól – nem jogosult olyan mértékű és feltételrendszerű kohéziós támogatásra, mint a közösségi átlag 75 százaléka alatti legfejletlenebb régiók.

Ráadásul az állami támogatási szabályok alapján a vállalkozásoknak adható maximális támogatási intenzitás is alacsonyabb, mint a fejletlenebb régiókban. Budapest és vonzáskörzete (pl. Budaörs) jó gazdasági adatai „felhúzzák” az egész régió átlagát az EU átlag fölé, ezért a régió egésze a 2014-2020 időszak óta már a legfejlettebb (ún. „versenyképességi”) régiók közé tartozik, miközben Pest vármegyén belül a Szobi járás leszakadó térségek egyike.

Pest vármegyében ugyanolyan szükség lenne a fejlesztési forrásokra, mint más vármegyékben. A Vidékfejlesztési Program forrásainál is a KMR területe kevesebb támogatási intenzitást kap, mint más régió. Ez a kedvezményezett járás besorolású területek un. elmaradott településeinek leküzdhetetlen hátrányt jelent.

A 2014-2020-as időszakban több lépést is tettünk a fejlesztési források kihelyezésénél (LEADER célterületek, intézkedések megfogalmazásakor, értékeléskor), hogy a legfejletlenebb régióból, és különösen az Ipoly-mente hátrányos helyzetéből közösen keressünk kiutat. Ezért nagy hangsúlyt fektettünk a helyi szolgáltatások, helyi termékfejlesztések segítésére, de több önként vállalt feladatnál is ez vezérelt minket.

A 2023-2027-es időszakban a helyi mikrovállalkozások támogatásával a helyi termék-, és szolgáltatásfejlesztést, turisztikai fejlesztéseket ösztönözzük, hangsúlyt fektetve a helyi gazdaságfejlesztési célú együttműködések létrejöttének elősegítésére. Emellett új mikrovállalkozások indítására is lehetőséget biztosítunk a foglalkoztatási mutatók (elsősorban önfoglalkoztatás) javítása, valamint a fiatalok helyben tartásának támogatása és esélyegyenlőség növelése céljából.

2. Javuló helyi társadalmi viszonyokra és esélyegyenlőségre építő közösségek fejlesztése.

- helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása;
- az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása;
- közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése;
- a fiatalok helyben tartásának támogatása, letelepedésük segítése, az elvándorlás megelőzése;
- kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése, esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás javítása.

A társadalmi problémák kezelésében, megoldásában nagy szerepe van a civil szektornak és vallási közösségeknek, ezért egyesületünk fontosnak tartja ezen szervezetek jelenlétét és sikeres működését a jövőben is, hiszen a helyi önkormányzatoknak, intézményeknek sok esetben sem kapacitásuk, sem anyagi forrásuk nincs arra, hogy a problémákat maradéktalanul megoldják, illetve a közösségi élet fenntartására és ösztönzésére elegendő forrást biztosítsanak. Az aktív civil szervezetek jelenléte nagy segítség egy település életében, ha csak a közösségi élet szervezésében is veszik ki a feladatukat, de fontos a lakosság szemléletformálásában játszott szerepük is. Stratégiánk céljai és jövőbeli intézkedéseink között továbbra is nagy hangsúlyt fektetünk a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítésére. Intézkedéseinkkel a társadalmi viszonyok és esélyegyenlőség javítása érdekében a helyi szintű szolgáltatások digitális eléréséhez való hozzáférést kezdeményezzük, továbbá képzéssel és tudásátadással kívánjuk segíteni az információáramlást, a jó gyakorlatok átadását. A 2023-2027-es időszakban a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának előmozdítását és okos falu projektek megvalósítását helyezzük előtérbe a térségben, emellett nagy hangsúlyt

fektetünk a fiatalok, nők, valamint tartósan munkanélküliek vállalkozóvá válására, ezzel is elősegítve a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását. A helyi hagyományokon alapuló, vidéki szellemi és közösségi élet fejlesztését, ismeretanyag átadását szolgáló programok, közösségi kezdeményezések támogatása szintén fontos részét képezi stratégiánknak.

3. Környezeti fenntarthatóság és környezetvédelem

- **megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten;**

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület lefedettségi területének szinte minden települését érinti a Duna-Ipoly Nemzeti Park, valamint a Natura 2000 természetvédelmi terület. Földrajzi adottság, hogy itt terül el a Börzsöny hegység, jelentős élővizekkel. A Duna és az Ipoly folyók mentén található 11 település, a Dunakanyar települései és Nagyborzsöny kiemelt turisztikai célpontjai. Jelentős az átmenő turistaforgalom. A Natura 2000 területek nagysága a Börzsönyben közel megegyezik a védett terület összes kiterjedésével, éppen ezért kiemelten fontos a környezetvédelem és a környezeti fenntarthatóság biztosítása számunkra. Stratégiánkkal segíteni kívánjuk ennek érdekében a megújuló energiaforrások hasznosítását, az energiahatékonyság javítását, a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítását.

9. Cselekvési terv

9.1 Az intézkedések leírása

I. számú intézkedés: Helyi gazdaságfejlesztés és vállalkozások együttműködésének ösztönzése

II. számú intézkedés: Induló helyi vállalkozások támogatása

III. számú intézkedés: Civil szervezetek támogatása tevékenységhez kapcsolódó eszközbeszerzéssel, vagy tematikus/szakmai rendezvény megvalósításával

IV. számú intézkedés: Önkormányzati fejlesztések támogatása

I. számú intézkedés

1) Az intézkedés megnevezése: **Helyi gazdaságfejlesztés és vállalkozások együttműködésének ösztönzése**

2) Specifikus cél: A vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése; helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése; kis eszközigényű élelmiszer-feldolgozási beruházások fejlesztése; helyi gazdaságfejlesztési célú együttműködések létrejöttének elősegítése

3) Indoklás, alátámasztás: Járásunk területén eddig is a legnépszerűbb gazdaságfejlesztést szolgáló intézkedés volt. A kérdőívek, a személyes megbeszélések tapasztalatai alapján az egyik legnagyobb igény a helyi gazdaságfejlesztésre van. A SWOT analízisben feltártak alapján, a stratégia a gyengeségek hatékony erősítésére és a lehetőségek kihasználására törekszik, kiemelten a helyi termelésre és szolgáltatásra, a térségben meglévő szakmai kapacitásra és együttműködésre alapozva. Ezzel is megoldható a foglalkoztathatóság, akár csak önfoglalkoztatás keretében is. A vállalkozásfejlesztés, helyi termék és élelmiszer előállítás, turisztikai és szolgáltatói szektor fejlesztése azért is kiemelten fontos, mivel a KMR-ben nagyon kevés a lehetőség vállalkozásfejlesztés igénybevételére, főképpen önfoglalkoztatás keretében működtetett egyszemélyes vállalkozások esetében, akik bevételeik tekintetében nem indulhatnak nagy pályázatokon komolyabb beruházásokra, így a tovább fejlődésre, a versenyképesség fenntartására itt kaphatnak lehetőséget. Jelentős turisztikai adottságokkal rendelkezünk (kisvasutak, több országos védelem alatt

álló épület, a Börzsöny, mint kiránduló hely), melyre alapozva a turizmus és turisztikai szolgáltatók kínálatának fejlesztése továbbra is indokolt.

A helyi termék előállítók segítése: helyi élelmiszerrendszer elemzés alapján, vannak olyan helyi termelők, akik még nem rendelkeznek nagymértékű mezőgazdasági árbevétellel, ugyanakkor felesleget termelnek. A táj azonos fajták koordinált termelése, feldolgozása és értékesítése támogatja a helyi termelők elindulását. Célunk az innovatív és eladható termékek megjelenése.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása

- működő helyi mikroállalkozások fejlesztése új eszközökkel,
- működő helyi mikroállalkozások fejlesztése infrastrukturális és technológia feltételek biztosításával [épületek, építmények építése (felújítás, bővítés, új építés), külső és belső rekonstrukció, energetikai fejlesztése/korszerűsítése, minőségbiztosítási rendszer bevezetése],
- működő turisztikai szállások fejlesztése,
- működő helyi termék előállító feldolgozási kapacitás segítése, épület kialakításával, felújításával, eszközök beszerzésével, infrastrukturális feltételek biztosításával,
- marketing tevékenység (önállóan nem támogatható),
- immateriális javak beszerzése (önállóan nem támogatható).

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Szállítási és üzembe helyezési költség
- Bérleti díjak és rezszi költségek
- Ingatlan és termőföld vásárlása
- Működési költségek
- Forgóeszközök

6) **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:** A LEADER felhívásokban a támogatható tevékenységek meghatározásával, kedvezményezett körével, támogatási intenzitással és maximális projektmérettel a lehatárolás biztosítható. A 6000 STÉ alatti helyi termékfejlesztésre is szüksége van a térségnek, ami VP-ből nem támogatott, így a LEADER kiírás katalizátor szerepet tölthet be. A térségen belüli együttműködés csak LEADER program segítségével valósulhat meg. Kizárásra kerülnek azok a projektek, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek más - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi fejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával.

Hozzáadott érték, amely a HFS-en keresztül történő támogatással jön létre: térségen belüli együttműködés erősödik, innovatív, eladható termékek és szolgáltatások köre bővül.

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók

bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) **A jogosultak köre:**

- Óstermelők
- Adószámmal rendelkező magánszemélyek
- Egyéni vállalkozók
- Jogi személyiségű vállalkozások (mikrovállalkozások)
- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (nonprofit gazdaságitársaságok)

8) **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:**

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzői,

9) **Tervezett forrás:**

- a) **az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás:** 165.184.336 Ft
- b) **a támogatás intenzitás:** 65%
- c) **a projektméret korlátai:**
- d) A támogatás minimális összege: 1 000 000 Ft
A támogatás maximális összege: 10 000 000 Ft
- e) **a támogatás módja:** hagyományos költségelszámolás

10) **A felhívás meghirdetésének tervezett ideje:** 2024. II. félév

11) **A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam:** 24 hónap

12) **Kimeneti indikátorok:**

Támogatott projektek száma: 20-24 db

II. számú intézkedés

1) **Az intézkedés megnevezése:** **Induló helyi vállalkozások támogatása**

- 2) **Specifikus cél:** A vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése; helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése; kis eszkozigenyu elevelmiszer-feldolgozasi beruhazások fejlesztése; a fiatalok helyben tartásának támogatása, letelepedésük segítése, az elvándorlás megelőzése; kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése, esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás javítása
- 3) **Indoklás, alátámasztás:** A SWOT analízisben feltártak alapján, a stratégia a gyengeségek hatékony erősítésére és a lehetőségek kihasználására törekszik, kiemelten a helyi termelésre és szolgáltatásra, a térségben meglévő szakmai kapacitásra alapozva. Ezzel is megoldható a foglalkoztathatóság, akár önfoglalkoztatás keretében is. A vállalkozás

létrehozása azért is kiemelten fontos, mivel a nagyon kevés a támogatás új vagy induló vállalkozás létrehozására, ugyanakkor hozzájárulhat a munkanélküliség csökkentéséhez, a térségi szakmai kapacitás hasznosításához, a kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzéséhez, esélyegyenlőség megteremtéséhez. Célunk olyan vállalkozások létrehozása és működtetése, melyek hozzájárulnak a térség fejlődéséhez és a gazdasági mutatók javításához.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Mikroállalkozás indítása új eszközökkel,
- Induló helyi termék előállító feldolgozási kapacitás segítése, eszközök beszerzésével
- Induló termelő és szolgáltató vállalkozások támogatása,
- Marketing tevékenység (önállóan nem támogatható),
- Immateriális javak beszerzése (önállóan nem támogatható).

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Szállítási és üzembe helyezési költség
- Bérleti díjak és rezsi költségek
- Ingatlan és termőföld vásárlása
- Működési költségek
- Forgóeszközök

- 6) **Kiegészítő jelleg, lehatárolás:** A LEADER felhívásokban a támogatható tevékenységek meghatározásával, kedvezményezettek körével, támogatási intenzitással és maximális projektmérettel a lehatárolás biztosítható. A támogatási kérelem benyújtásának feltétele, meglévő vállalkozás legfeljebb a támogatási kérelem benyújtását megelőző 6 hónapon belül került bejegyzésre, természetes személy esetén a kedvezményezett vállalja, hogy a Támogatói Okirat hatálybalépését követő 6 hónapon belül a vállalkozása bejegyzésre kerül, továbbá részt vesz a HACS által szervezett képzésen.

Hozzáadott érték, amely a HFS-en keresztül történő támogatással jön létre: Foglalkoztatási és vállalkozási mutatók javulása.

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) **A jogosultak köre:**

- Természetes személyek
- Östermelők
- Adószámmal rendelkező magánszemélyek
- Egyéni vállalkozók
- Jogi személyiségű vállalkozások (mikrovállalkozások)

8) **A kiválasztási kritériumok, alapelvek:**

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzői,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),

9) **Tervezett forrás:**

- a. **az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás:** 20.000.000 Ft
- b. **a támogatás intenzitás:** 65%
- c. **a projektméret korlátai:**
- d. A támogatás minimális összege: 500 000 Ft
A támogatás maximális összege: 5 000 000 Ft
- e. **a támogatás módja:** hagyományos költségelszámolás

10) **A felhívás meghirdetésének tervezett ideje:** 2025. I. félév

11) **A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam:** 24 hónap

12) **Kimeneti indikátorok:**

Támogatott projektek száma: 6-8 db

III. számú intézkedés

- 1) **Az intézkedés megnevezése: Civil szervezetek támogatása tevékenységhez kapcsolódó eszközbeszerzéssel, vagy tematikus/szakmai rendezvény megvalósításával**
- 2) **Specifikus cél:** az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása;
- 3) **Indoklás, alátámasztás:** A térség helyzetfeltárában egyértelműen erősségnek mutatkozik a gazdag hagyomány és tájjellegre épülő turisztikai vonásleltár, valamint az erre épülő civil kezdeményezések. A BDIVE helyi stratégiájában meghatározott témára irányul, amely hagyományon, adottságokon alapul, vagy újszerűsége, témája miatt a települések fejlődése szempontjából fontos. Hozzájárul a vidéken élők megélhetésének javításához, az élhetőbb környezet biztosításához, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatásához. A projekt hozzájárul területünkön a közösségi-, kulturális-, természeti-, környezeti értékek megőrzéséhez, vagy újak létrehozásához.

Az intézkedés támogatja a gazdálkodó szervezetek helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások iránti igényének kielégítését, a civil szervezetek eszközellátásának bővítését az alapszabályban megjelölt céljaik elérése érdekében.

Az intézkedésben felsorolt célok megvalósulásáért, az esélyegyenlőségért és hagyományok megőrzéséért sokat tehetnek a térségben található, komoly eredményeket felmutató civil szervezetek. Azért is tartjuk kiemelkedően fontosnak a helyi közösségek, civil szervezetek támogatását, mert számukra kevés elérhető forrás jelenik meg a térségben, fejlődésük és tudásátadásuk a fiatalabb generációk számára a LEADER források által biztosított.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- civil szervezet eszközbeszerzésének támogatása az intézkedés megvalósulása érdekében (a benyújtott pályázatban kizárólag olyan eszközök beszerzése támogatható, amelyek hozzájárulnak a nonprofit szervezet bejelentett tevékenységei megvalósulásához, illetve az intézkedés céljaiban megfogalmazottakhoz),
- hagyományok ápolásának elősegítése hagyományőrző ruhák, kiállítási eszközök beszerzésével,
- helyi hagyományokon alapuló, vidéki szellemi és közösségi élet fejlesztését, ismeretanyag átadását szolgáló programok, aktív közösségek megismerkedését, tapasztalatcseréjét szolgáló térségi témnapok, műhelyek és tematikus találkozók szervezése,

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Szállítási és üzembe helyezési költség
- Bérleti díjak és rezsi költségek
- Ingatlan és termőföld vásárlása
- Működési költségek
- Forgóeszközök

- 6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A LEADER felhívásokban a támogatható tevékenységek meghatározásával, kedvezményezettek körével, támogatási intenzitással és maximális projektmérettel a lehatárolás biztosítható. Hozzáadott érték, amely a HFS-en keresztül történő támogatással jön létre: térségen belüli együttműködés erősödése, közösségi-, kulturális-, természeti-, környezeti értékek megőrzése

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételképez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, bejegyzett egyesületek, alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,

- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzői,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9) Tervezett forrás:

- az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 30.000.000 Ft
- a támogatás intenzitás: nem termelő beruházásnál legfeljebb 100%
- a projektméret korlátai: 5.000.000 Ft/projekt;
A támogatás minimális összege: 500 000 Ft
A támogatás maximális összege: 5 000 000 Ft
- a támogatás módja: hagyományos és/vagy egyszerűsített költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2025. I. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 12 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 6-8 db

IV. számú intézkedés

1) Az intézkedés megnevezése: Önkormányzati fejlesztések támogatása

2) Specifikus cél: az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása; helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása; közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése; kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése, esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás javítása.

3) Indoklás, alátámasztás: Az intézkedésben felsorolt célok megvalósulásáért, az esélyegyenlőségért és hagyományok megőrzéséért sokat tehetnek a térségben található önkormányzatok.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- A vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának előmozdítása
- Térinformatikai rendszer fejlesztése
- Települési integrált WiFi és térfigyelő kamerarendszer kiépítése, meglévő rendszer fejlesztése
- Önkormányzat által szervezett rendezvény szervezése és lebonyolítása
- Önkormányzati rendezvényszervezéséhez és lebonyolításához kapcsolódó eszközbeszerzés
- Községi játszóterek, szabadidős és aktív sport tevékenységet támogató fejlesztések
- Helyi identitástudatot erősítő közparkok, emlékhelyek, emlékművek kialakítása, felújítása

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Szállítási és üzembe helyezési költség
- Bérleti díjak és rezsi költségek
- Ingatlan és termőföld vásárlása

- Működési költségek
- Forgóeszközök

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: A LEADER felhívásokban a támogatható tevékenységek meghatározásával, kedvezményezettük körével, támogatási intenzitással és maximális projektmérettel a lehatárolás biztosítható.

Hozzáadott érték, amely a HFS-en keresztül történő támogatással jön létre: Növekszik az önkormányzati programok, aktivitások és közösségi rendezvények száma a térségben, javul a lakosság humán közszolgáltatáshoz való hozzájárása, erősödik a térségen belüli együttműködés

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzői,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9) Tervezett forrás:

- c. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 30.000.000 Ft
- d. a támogatás intenzitás: nem termelő beruházásnál legfeljebb 100%
- e. a projektméret korlátai: 5.000.000 Ft/projekt;
A támogatás minimális összege: 500 000 Ft
A támogatás maximális összege: 5 000 000 Ft
- f. a támogatás módja: hagyományos és/vagy egyszerűsített költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2025. I. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

A támogatott projektek száma: 6-8 db.

9.2 Együttműködések

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájának, illetve az abban foglalt intézkedések sikeres megvalósításának érdekében több saját projekt kidolgozását végrehajtását tervezi, melynek része a térségi közötti együttműködés a 2014-2020-as időszakban lebonyolított Rendezvénylánc projekt folytatásaként.

a) Térségek közötti és nemzetközi együttműködések megvalósítása

Térségek közötti együttműködés – Rendezvénylánc 2.

A 2023-2027-es időszakban újabb – több rendezvényből álló – hagyományőrző rendezvénysorozatot kívánunk megszervezni és lebonyolítani. A rendezvénysorozat célja a hagyományőrzés elősegítése a településeken és térségeiben, valamint a térségek gasztronómiai, turisztikai értékeinek bemutatása, megismertetése. Minden rendezvényben az oda látogatók színvonalas és tartalmas szórakoztatásáról gondoskodunk, kiemelt figyelmet szentelve a projektben szereplő települések hagyományőrző csoportjainak bemutatkozására. A projekt megvalósítására 2.000.000 Ft költséget tervezünk.

Nemzetközi együttműködés – észt partneri együttműködés

Az észt partnerekkel való együttműködés folytatását tervezzük a 2023-2027-es időszakban, melynek célja az előző időszakban elkezdett nemzetközi kapcsolat fenntartása, a vidéki elvándorlás megakadályozásának lehetőségei, a vidéki és a falusi életforma fenntartása és megőrzése, a társadalmi életszínvonalban szemmel látható különbségek tompítása témákban, emellett a helyi termékek értékesítésének elősegítése, azok bevonása a közétkeztetésbe, mindez a térségben fellelhető jó példákon keresztül kerül bemutatásra a partnerek között. A projekt jelen pillanatban még tervezési fázisban van, mivel a forráskeret biztosítása bizonytalan egyelőre.

b) Egyéb együttműködések megvalósítása

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület a 2014-2020-as programozási időszakban értékes vidékfejlesztési tapasztalatot szerzett, valamint számos együttműködési-, és vidékfejlesztési projekt megvalósításán van túl. A térségben ilyen témában szervezett események és workshopok bár hasznosak, de viszonylag ritkák és nem a valódi tudásátadás terepei, ezért a tervezett együttműködési projektek során a térségi önkormányzatok és civil szervezetek olyan szakmai napokat rendeznek egymásnak, amelyeken nem csupán elméleti ismereteket adnak át, hanem gyakorlati, módszertani kérdéseket is tárgyalni tudnak. Megismerhetővé válnak az egyes térségek követendő gyakorlati, tervezett kis- és nagy projektjei, sor kerül a szakmai tapasztalatok feldolgozására tréning és interaktív beszélgetés formájában. A szakmai napokon bemutatkoznak az egyes térségi szereplők és helyi termékek is. A rendezvények legfőbb helyszínének a frissen átadott és megnyílt Ipolydamásdi Képzési Központot tervezzük, de a térségben található egyéb, a rendezvények megtartására alkalmas helyszíneken is tartunk tudásátadás témájú szakmai napokat.

9.3 Kommunikációs terv

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület megalakulása óta kiemelt figyelmet fordít a kommunikációra, kiváltképpen az érintettek bevonására és tájékoztatására.

Ahogy eddig is, a jövőben is több fórumon keresztül kerülnek ki a nyilvánosság számára az információk. Első sorban elektronikus úton kerülnek meghirdetésre, illetve tájékoztatva az érdeklődők. Az egyesület hivatalos honlapján, a www.borzsonyleader.hu oldalon, - ahová mindig frissen felkerülnek az anyagok - tájékozódhatnak az érdeklődők, továbbá az egyesületi közösségi média felületein és a rendszeresen kiküldött hírlevelekben is. A honlapon és a közösségi média felületeken is közzé vannak téve az elérhetőségi adatok, így a tagok, érdeklődők könnyen elérhetik a munkaszervezet tagjait. A közérdekű dokumentumok – pl. tagfelvételi kérelem, hálózati együttműködési megállapodás, HFS, jogszabályok, rendeletek

– letölthetőek. A hírek között, az egyesület saját és az együttműködő partnerek eseményeiről kapnak információt az érdeklődők.

Hirdetünk több térségi és helyi lapban, így a 15 településen megjelenő Ipoly Infóban, Szobi Hírnökben, valamint több önkormányzati honlapon is folyamatosan a közérdekű anyagok közzététele. Folyamatosan buzdítjuk arra az ügyfeleket, hogy forduljanak hozzánk bizalommal telefonon, illetve emailben is, ahol nem csak a pályázati lehetőségekről, hanem azok megvalósításában és elszámolásában is segítséget tudunk nyújtani.

Személyes konzultációra, észrevételekre az irodai nyitvatartási időben van lehetőség, illetve a rendszeresen megtartott fórumokon. Az információk nyilvánosságát elektronikus felületeken kívül, illetve a megtartott fogadó órákon kívül további elnökségi ülések, közgyűlések, és munkacsoportos megbeszélések biztosítják. A széles körben meghirdetett fórumokon a HFS-sel kapcsolatos aktualitások ismertetése, valamint az érdeklődők részéről felmerülő kérdések, észrevételek megbeszélése és a fontosabb pályázati kiírások, elérhető fejlesztési források bemutatása zajlik.

Azért, hogy országosan, vagy akár nemzetközi szinten is hírért vigyük a térségnek, számos alkalommal vettünk részt országos, illetve nemzetközi rendezvényeken, szakmai konferenciákon. Ezt a tendenciát a jövőben is szeretnénk tovább folytatni.

A kedvezményezett járás besorolás miatt kiemelt szerepet kapnak a hátrányos helyzetűekkel, veszélyeztetett csoportokkal és társadalmi kirekesztődés megszüntetésével foglalkozó szervezetek és egyházak. A 2023-2027-es időszakban is kiemelt figyelmet fordít az egyesület a társadalmi és szociális problémák megoldására, főleg a fiatalok helyben tartására, munkahelyek teremtésére, a kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzésére, esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás javítására.

A kommunikációs tevékenység során elért célcsoportok:

- Közvetlen, az egyesület területén
 - A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület tagsága (önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók, természetes személyek, egyházi szervezetek)
 - A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület 17 településének teljes lakossága (25 297 fő)
 - Az egyesülettel együttműködő szakmai szervezetek, partnerek, civil szervezetek
- Közvetlen, a működési területen kívül:
 - Országos és nemzetközi szakmai partnerek
 - A vidékfejlesztés, illetve a pályázatok iránt érdeklődők
 - Turizmus, térségi helyi termékek és települések iránt érdeklődők

Célunk, hogy az új Helyi Fejlesztési Stratégiában megfogalmazott specifikus célok és intézkedések kommunikációja még hatékonyabb legyen.

A stratégiával összhangban az alábbi fő irányvonalak jellemzik az egyesület kommunikációs stratégiáját:

1. Az Egyesület társadalmi szervezetként történő működése
2. Társadalmi problémák (fiatalok elvándorlása, elöregedő térség, munkanélküliség) kezelése, esélyegyenlőségek javítása
3. Társadalmi aktivitás, helyi identitás erősítése

1. Az Egyesület társadalmi szervezetként történő működése

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület nonprofit szervezetként elsősorban a társadalmi szervezet funkcióját tölti be, amelynek keretében a kommunikáció fő irányai a jövőben a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása, a pályázatokkal kapcsolatos tevékenységek koordinálása, valamint az általános egyesületi ügyvitel. Ezeknek kommunikációja fentebb leírtak szerint történik.

A 2-3. kommunikációs stratégia terület marketing és ösztönzési tevékenységei az intézkedésekben megfogalmazottak alapján valósulnak meg LEADER forrásokból.

A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenység ütemterve:

TMCS ülések és műhelymunkák szervezése	email, honlap, személyes konzultáció	2023. augusztus – 2023. szeptember
HFS draft verziójának elfogadása közgyűlésen	email, honlap, személyes konzultáció	2023. szeptember 29.
HFS módosítása és végleges verzió benyújtása	email, honlap, személyes konzultáció	2024. I. negyedév
HFS felhívásainak tervezett 1. körös kiírása	email, honlap, személyes konzultáció	2024. II félév- 2025. I. félév
HFS pályáztatási időszakok	e-mail, honlap, személyes	2024/2025/2026 évente egy alkalommal forráskimerülésig
HFS bírálati időszakok	e-mail, honlap	2025. I-II. félév
HFS megvalósítása projekt jelleggel	e-mail, honlap, személyes	2025. II. félév
HFS eredmény kommunikáció	e-mail, honlap, személyes, kiadvány	2026. III. negyedévtől
HFS felülvizsgálat	e-mail, honlap, személyes	2027. I. negyedév
HFS forrásfelhasználás	e-mail, honlap, személyes, kiadvány	2027. III. negyedév

A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenység pénzügyi terve:

Költségtényezők az alkalmazott kommunikációs formák, csatornák és eszközök alapján:

- honlap, hírlevelek fenntartása, folyamatos fejlesztése;
- közvetlen mail címlisták összeállítása, karbantartása, fejlesztése;
- térségi fórumok szervezése, lebonyolítása;
- térségi rendezvényeken való megjelenés,
- szakmai fórumok (workshop) szervezése, lebonyolítása;
- szakmai konferenciákon való részvétel és szervezése;
- a dokumentációs eszközök és tevékenység biztosítása;

év	2023	2024	2025	2026	2027	összesen
kommunikációs költségelemek díja (Ft)	300.000	300.000	300.000	300.000	400.000	1.600.000

9.4 Egyéb, a HACCS által megvalósított projektek

A 2023-2027-es időszakban a Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület olyan saját projektek kidolgozásában és megvalósításában vesz részt, amelyek hozzájárulnak a Helyi Fejlesztési Stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez, valamint az abban megfogalmazott intézkedések végrehajtásának sikeréhez.

1. Képzés lebonyolítása induló helyi vállalkozások számára

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájában fontos szerepet kap a fiatalok és tartósan munkanélküliek foglalkoztatásának elősegítése, valamint kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése, esélyegyenlőség javítása. Ennek érdekében új intézkedés került meghatározásra Induló helyi vállalkozások támogatás intézkedés néven. A felhívás kedvezményezett körét elsősorban a fiatal pályakezdők, illetve nők és tartósan munkanélküliek célcsoportja teszi majd ki, akik számára vállalkozói sikerük érdekében célzott, vállalkozás ismeretek alapjaival, marketing és értékesítési módszerek elsajátításával, gyakorlati tapasztalatok megosztásával több alkalmas képzést biztosítunk, képzett és tapasztalt szakemberek bevonásával.

A projekt specifikus célja az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása; kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése, esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás javítása. A projekt összköltsége 3.000.000 Ft.

2. Szakmai program helyi termelők számára

A 2014-2020-as programozási időszakban több olyan specifikus intézkedés is történt, amelynek célja a fiatalok helyben tartása, helyi termékek fejlesztése, helyi termelői kultúrákkal kapcsolatos tudás átadás volt.

Emellett a térségünkre kíváncsi külföldi delegációkat fogadtunk, ugyanis a megvalósult projekt látogatásokkal egybekötött programok alkalmával lehetőség nyílik a közvetlenebb párbeszédre, kapcsolatépítésre is. Térségünkben egyre több helyi piac nyílik egyesületünk területén, felismerve azt, hogy segíteni kell a helyi termékek piacra jutását. Ennek elősegítése érdekében egyesületünk is működtet helyi termelői piacot és online piacteret, jól felszerelt infrastruktúrával Szobon, melyet saját megnyert pályázatunk útján indítottunk el. Nemzetközi pályázataink keretében szintén a térségi zöldség- és gyümölcsstermelés és feldolgozás fellendítését, valamint a kézműves hagyományok továbbvitelét, továbbá a termelők képzését tűztük ki célul. Ennek folytatásaként a 2023-2027-es időszakban szakmai program keretében olyan hazai és határon túli termelőket szeretnénk meglátogatni térségünkben gazdálkodó termelők bevonásával, akik hasznos és innovatív elméleti és gyakorlati tapasztalatokkal látják el majd a résztvevőket. Ennek egyik célja a kapcsolatépítés és közösségteremtés, valamint a helyi termelői kultúra megóvása, a helyi termékek eladhatóságának növelése, innovatív termelői folyamatok megismerése. A projekt összköltsége 3.000.000 Ft.

10. Monitoring és Indikátorok

A monitoring folyamatok eredményeinek révén az Európai Bizottság értékes információkhoz jut, amelyek:

- elemzési szempontból szilárdan megalapozzák a jövőbeni szakpolitikai tervezőmunkát;
- segítséget nyújtanak a szakpolitikai célkitűzések és a programok célkitűzéseinek kidolgozásához, a későbbiekben pedig eszközül szolgálnak a kitűzött célok hosszú távú megvalósulásának mérésében.

A monitoring megfelelő végrehajtásának feltétele, hogy a szakpolitikai célkitűzések és a tervezett intézkedések összhangban legyenek egymással. A kiegyensúlyozott területfejlesztés, során hangsúlyos szerepet kap a foglalkoztatás és növekedés előmozdítása, illetve a szegénység visszaszorítása a vidéki térségekben.

A közös kereten belül végzett értékelés a szakpolitikai intervenciók hatásait hivatott felmérni. Az értékelés tényekkel szolgál a döntéshozatali munkához, és javítja a KAP keretében végrehajtott intervenciók hatékonyságát, hasznosságát és eredményességét. Ezen túlmenően az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot is növeli, és előmozdítja a kapcsolódó tanulási folyamatokat.

Annak érdekében, hogy az értékelések szerves részét képezzék a szakpolitikai döntéshozatali folyamatnak, és teljesüljenek az előírt referenciaértékek, a Bizottság iránymutatásokat és eszköztárat dolgozott ki a jogalkotás minőségének javítása érdekében, melyek követelményeket fogalmaznak meg, és ismertetik a bevált módszereket a KAP kiértékelésére vonatkozóan.

2021. december 6-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a KAP-stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendeletet. Ez a rendelet létrehozza a teljesítmény-, monitoring és -értékelési keretet, amelyet 2023 és 2027 között kell majd alkalmazni a közös agrárpolitikára vonatkozóan.

A teljesítmény-, monitoring és -értékelési keret elősegíti, hogy a szakpolitikai hangsúly a szabályoknak való megfelelésről a teljesítményre és az eredményekre helyeződjön át. Ez az új teljesítményalapú teljesítési modell közös teljesítménymutatókat alkalmaz.

Ezek közé a közös teljesítménymutatók közé tartoznak a következő indikátorok:

- kimeneti mutatók, amelyek a KAP végrehajtásának nyomon követésére fognak szolgálni;
- eredménymutatók, amelyek segítségével figyelemmel lehet kísérni, milyen előrelépést érnek el az uniós országok az előre kitűzött célértékek teljesítése terén;
- kontextus- és hatásmutatók, amelyek használatával meg lehet állapítani, hogy általánosságban hogyan teljesít, a szakpolitika a KAP célkitűzéseire képest.

A HACS-okra vonatkozó adatok

- A HACS tervezési területével lefedett települések száma, a lakossági adatok (a HACS területének népességére vonatkozó információ).
- A HACS tagjainak teljes száma az alábbi bontás szerint:
 - azok amelyek valamely közigazgatási szervet képviselnek;
 - azok, amelyek helyi magángazdasági érdekeket képviselnek (például gazdasági szervezetek, helyi vállalkozások stb.);
 - azok, amelyek helyi szociális érdekeket képviselnek (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.), valamint
 - az egyéb eltérő kategóriákba sorolható tagok.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok teljes száma szervezettípus szerinti bontásban:
 - azon tagok száma, akik valamely közigazgatási szervet képviselnek;
 - azon tagok száma, akik/amelyek helyi magángazdasági érdekeket (például gazdasági szervezeteket, helyi vállalkozásokat stb.) képviselnek;

- azon tagok száma, akik/amelyek helyi szociális érdekeket (például nem kormányzati szervezeteket, helyi egyesületeket stb.) képviselnek;
- azon tagok száma, akik/amelyek az egyéb eltérő kategóriákba sorolhatóak.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok neme.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó tagok életkora, kiemelten a fiatalok száma a HACS döntéshozó testületében, 41. életévét be nem töltött személy.

A HACS-ok tevékenységeire vonatkozó adatok

- A HACS által végrehajtott műveletek száma összesen (a HF-ek keretében kibocsátott TO-kban szereplő kedvezményezettek megbontása jogi státusz szerint):
 - a magánszemélyek vagy vállalkozások által végrehajtott műveletek száma;
 - a közigazgatási szervek által végrehajtott műveletek száma;
 - a helyi magángazdasági érdekek képviselői (például vállalkozói szövetségek, kereskedelmi kamara stb.) által végrehajtott műveletek száma;
 - a helyi szociális érdekek képviselői (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.) által végrehajtott műveletek száma;
 - a kutatási szervezetek által végrehajtott műveletek száma;
 - a több, különböző típusú szereplő által közösen végrehajtott műveletek száma;
 - eltérő kategóriákba tartozó szereplő által végrehajtott műveletek száma.
- A HACS által végrehajtott interregionális együttműködési projektek száma.
- A HACS által végrehajtott transznacionális együttműködési projektek száma.
- A tudástransferhez kapcsolódó műveletek száma, beleértve a fenntartható, gazdasági, társadalmi, környezeti és éghajlatbarát teljesítményre vonatkozó tanácsadást, képzést és tudáscserét.
- A termelői szervezetekkel, a helyi piacokkal, a rövid ellátási láncokkal és a minőségrendszerekkel kapcsolatos műveletek száma, beleértve a beruházások támogatását, a marketingtevékenységeket stb.
- A megújuló energia-termelési kapacitásokhoz kapcsolódó műveletek száma, beleértve a biomassza alapú energiatermelés kapacitásaihoz kapcsolódó műveleteket is.
- A környezeti fenntarthatósághoz, valamint az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben.
- A munkahelyteremtő műveletek száma.
- A vidéki vállalkozásokat – többek között a biomassza alapú gazdaság területén működő vállalkozásokat – támogató műveletek száma.
- Az intelligens falvakra vonatkozó stratégiákkal kapcsolatos műveletek száma.
- A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához, többek között a széles sávú rendszerekhez való hozzáférést javító műveletek száma.
- A társadalmi befogadás területén végrehajtott műveletek száma.
- Az egyéb, eltérő kategóriákba tartozó műveletek száma.

10.1 Monitoring

A közös kereten belül végzett monitoring kulcsfontosságú információkkal szolgál a KAP végrehajtásáról. Az Európai Bizottság szorosan nyomon követi a mezőgazdasági piacok alakulását, a vidékfejlesztés terén jelentkező fejleményeket és a KAP forrásainak felhasználását.

A program működtetése során két lényeges feladatot szükséges teljesíteni:

- a program hatékony végrehajtását (programirányítás), és
- annak mérését, hogy a program elérte-e a kívánt hatásokat.

Az elemzési rendszernek része a 2023-2027 közötti programozási időszakra meghatározott indikátorok valamint egyéb monitoring és értékelési célú adatok széles körű jellemzőinek nyilvántartása, azok nyomon követése, rendszeres elemzése.

Az IIER-ben kialakított Monitoring kérelemadatok adatbázisa fog gondoskodni arról, hogy a jelentésekhez, indikátor tényértékek megállapításához szükséges alapadatokat egy helyen tegye elérhetővé.

Az egyes intézkedések végrehajtását támogató modulok kötelező jelleggel szolgáltatnak adatot ebbe az adatbázisba a kérelem feldolgozás meghatározott pontjain a paraméterezésnek megfelelő adatszerkezetben, idősorosan.

Program hatékony végrehajtása (programirányítás):

A Börzsöny-Duna-Ipoly Vidékfejlesztési Egyesület munkaszervezete folyamatosan részt vesz a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtásában és nyomonkövetésében. Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtása operatív irányításáért felelős szerve az elnökség, végrehajtásáért pedig a munkaszervezet felelős. A Helyi Fejlesztési Stratégia felülvizsgálata és esetleges módosításának jóváhagyása a közgyűlés által történik. Ehhez előzetes előterjesztés szükséges a közgyűlés számára, az előterjesztés tartalmáról az elnökség dönt.

Program hatékony végrehajtásának mérése:

A program végrehajtásának mérésül szolgál a kedvezményezettek által a HACS részére megküldött mérőföldkőhöz kötődő, illetve záró beszámolók megküldése, mely a megvalósítási időszak alatti monitoring adatszolgáltatás részét képezi. A monitoring során az egyesület munkaszervezete mindennapi adminisztratív rutinjának része a benyújtott támogatási kérelmek, kifizetési kérelmek állapotának követése.

A kedvezményezett a kifizetési kérelmek benyújtásával egyidőben köteles írásbeli beszámoló benyújtására a HACS felé a projekt előrehaladásának állapotáról, illetve a vállalt indikátorok teljesüléséről. A kimeneti indikátorok az intézkedésekben kerülnek meghatározásra. Amennyiben a kedvezményezett a támogatói okirat kézhezvételétől számított 1 év után még nem nyújtott be kifizetési kérelmet, azon ügyfelek esetében a HACS a következő év január 31-ig adatszolgáltatásra kéri fel a kedvezményezettet, melyben információt kér a projekt megkezdés késedelmének okáról, valamint a projekt megvalósítás tervezett ütemezéséről. Amennyiben a kedvezményezett az adatszolgáltatásnak nem tesz eleget, a HACS kezdeményezheti a Támogatói Okirat visszavonását. A HACS munkaszervezete összesítést készít az intézkedésenként megvalósított projektekről, illetve a folyamatban lévő projektek állapotáról.

A fenntartási időszakban a Kedvezményezett évente monitoring adatszolgáltatásra kötelezett, az adatszolgáltatás kezdete a projekt pénzügyi zárását követő év november 30. napja, az adatszolgáltatás vége a fenntartási időszak végét követő év november 30. napja.

Felülvizsgálat és értékelés:

A monitoring rendszer és a rendszer hatékony működésének felügyelete és felülvizsgálata az elnökség hatásköre. Az elnökség saját hatáskörében dönthet az adatszolgáltatás, illetve monitoring rendszer felülvizsgálatáról, illetve a módszer esetleges módosításáról a hatékonyabb monitoring adatszolgáltatás érdekében.

A HACS saját teljesítményének értékelése:

A HACS saját teljesítményének értékelésére mennyiségi és minőségi eljárási módszereket kívánunk felhasználni.

A mennyiségi módszerek elsősorban a következő vizsgálati területekre terjednének ki:

- Forrás-felhasználás vizsgálat a fejlesztési források – működési források arányában
- Animációs és kommunikációs tevékenységek száma – résztvevők száma (arányosítás)
- Munkaszervezet munkatársi létszámának a változása – önkéntesek bevonása
- Munkaszervezet működésének támogatásába bevont személyek száma
- Szakmai képzések és továbbképzések száma
- Egyesületi tagjainak változása

A minőségi módszerek elsősorban a következő vizsgálati területekre terjednének ki:

- Összehasonlító forrás-felhasználás eredményességi és minőségi paramétereinek vizsgálata,
- Animációs, kommunikációs tevékenységek helyszíni vagy webes elégedettségi értékelése
- Munkaszervezet által kezdeményezett egyéb lehetőségek kihasználtságának mutatója – főleg a helyi termék értékesítés vonatkozásában

Felülvizsgálatok és értékelések kommunikációja:

A felülvizsgálatok és értékelések eredményei elsősorban a nyilvánossági, kommunikációs, média és közösségi eszközök széles körének felhasználásával történnek. Az értékelések eredményeinek kommunikálásának és terjesztésének elsődleges elemei a HACS saját weboldala, Facebook oldalai, az elektronikus kommunikáció további eszközei és formái, a különböző térségben elérhető médiák, valamint az egyes térségi, helyi szakmai, partnerségi, közéleti és kommunikációs rendezvények, az egyes projektekhez kapcsolódó események. Ugyancsak fontos kommunikációs csatorna a HACS által szervezett szakmai rendezvények, valamint a tag és nem térségi és helyi egyesületek, közösségek saját rendezvényei.

10.2 Az indikátorok megadása

A HFS megtervezésénél lényeges, hogy a célok teljesülése mérhető legyen, ezért azokhoz úgynevezett indikátorokat kell kapcsolni. A HFS-ben kizárólag olyan indikátorok szerepeltethetők, amelyek specifikusak, mérhetőek, elérhetőek, reálisak, teljesíthetők és legfontosabb: számszerűsíthetők.

Az alábbi táblázatot kérjük kitölteni, nem minden indikátor lesz minden HACS esetében releváns, azonban **az új munkahelyekszámának megjelenítése kötelezően kitöltendő elem**. A táblázatban sorok hozzáadására van lehetőség, ha nem releváns mínusz jelet alkalmazzanak, kérjük, hogy oszlopot ne töröljenek ki. A táblázat nem váltja ki a teljes szöveges leírást, csupán segítséget nyújt abban, hogy átláthatóbbá váljon a fejezet. A tervezésnél éves tervérték adatokat kell megadni, ahol az első kifizetés évében kell jelenteni az eredményt.

Indikátor neve	Indikátor leírása	Indikátor mértékegysége	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Képzésben, tanácsadásban,	R.1 ^{PR} A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén: A fenntartható	személyek száma	-	-	5	10	15	20	20

ismeretcsereben résztvevők száma	gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlattal és az erőforrások								
	hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma								
Termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma	R.10 ^{PR} Az ellátási lánc szervezetségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	gazdaságok száma	8	16	24	32	40	48	56

Kiépített megújuló energiatermelő kapacitás	R.15 A mezőgazdaságból, erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomassza-alapú energiák termelését is beleértve (kW)	kilowatt	-	-	4	8	12	16	16
	Napelemes fejlesztések		-	-	1	2	3	4	4
	Biomassza		-	-	-	-	-	-	-
	Egyéb		-	-	-	-	-	-	-
Új munkahelyek száma	R.37 Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP-projektek		-	-	-	2	4	6	6
	keretében támogatott új munkahelyek (önfoglalkoztatás is, de a projekt kiépítéséhez szükséges munka nem)	teljes munkaidős egyenérték							
A KAP támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok száma	R.39 A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biomassza alapú gazdaságok száma	gazdaságok száma	-	-	1	2	3	4	4

A támogatott „okos falu” stratégiák száma	R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falu” stratégiák száma	„okos falu” stratégiák száma	-	-	-	1	1	1	1
A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság száma	R.41 ^{PR} Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP- támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	fő	-	-	-	300	600	900	1200
Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma	R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	fő	-	-	500	1000	1500	2000	2000
Beszerezett eszközök száma	A projekt keretében beszerzett eszközök száma	db	-	-	10	30	30	30	30
Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	db	-	-	5	5	5	5	5
Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	db	-	-	-	3	3	3	3
Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	db	-	-	-	4	4	4	4

Megvalósult rendezvények száma	A projekt keretében megvalósult rendezvények száma	db	-	-	2	2	2	2	2
--------------------------------	--	----	---	---	---	---	---	---	---

11. Indikatív pénzügyi terv

Kérjük saját projekt esetén annak tervezett költségeit a „HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése” című táblázatbanszerepeltetni!

a) A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen	%
1.	Helyi gazdaságfejlesztés és vállalkozások együttműködésének ösztönzése	0	80.000.000	85.184.336	0	0	165.184.336	65,76
2.	Induló helyi vállalkozások támogatása	0	0	20.000.000	0	0	20.000.000	7,96
3.	Civil szervezetek támogatása tevékenységhez kapcsolódó eszközbeszerzéssel, vagy tematikus/szakmai rendezvény megvalósításával	0	0	15.000.000	15.000.000	0	30.000.000	11,94
4.	Önkormányzatok támogatása rendezvény megvalósítására, eszközbeszerzésre, valamint település fejlesztést eredményező tevékenységre	0	0	15.000.000	15.000.000	0	30.000.000	11,94
5.	Képzés lebonyolítása induló helyi vállalkozások számára	0	0	3.000.000	0	0	3.000.000	1,2
6.	Szakmai program helyi termelők számára	0	0	3.000.000	0	0	3.000.000	1,2

	Összesen	0	80.000.000	139.184.336	32.000.000	0	251 184 336	100
--	----------	---	------------	-------------	------------	---	-------------	-----

b) A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

	2024	2025	2026	2027	Összesen
Működésiköltségek	17 757 272	17 757 272	17 757 272	17 757 272	71 029 088
Animációsköltségek	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 000 000
Egyéb tervezett bevételek	600.000	800.000	800.000	800.000	3.000.000
Összesen	19 357 272	19 557 272	19 557 272	19 557 272	78 029 088

Mellékletek

1. számú melléklet: A HACS összetételének részletes bemutatása
2. számú melléklet: HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása
3. számú melléklet: Önéletrajzok
4. számú melléklet: Rendelkezésre állási nyilatkozatok
5. számú melléklet: Helyi és helyzeti energiák bemutatása TEIR adatok
6. számú melléklet: Helyi Fejlesztési Stratégia Google űrlap
7. számú melléklet: Projektötlet Adatlap - válaszok
8. számú melléklet: Egyedi Projektötlet Adatlap - HFS 2023 - Google űrlap
9. számú melléklet: Egyedi Projektötlet Adatlap - HFS 2023 válaszok
10. számú melléklet: Fiatalok helyzete a Szobi Járás területén Adatlap - HFS 2023 Google űrlap
11. számú melléklet: Fiatalok helyzete a Szobi Járás területén Adatlap - HFS 2023 válaszok
12. számú melléklet: TMCS összetétele
13. számú melléklet: HFS előkészítése, tervezésének szervezése események – táblázat, jelenléti ívek, fotók